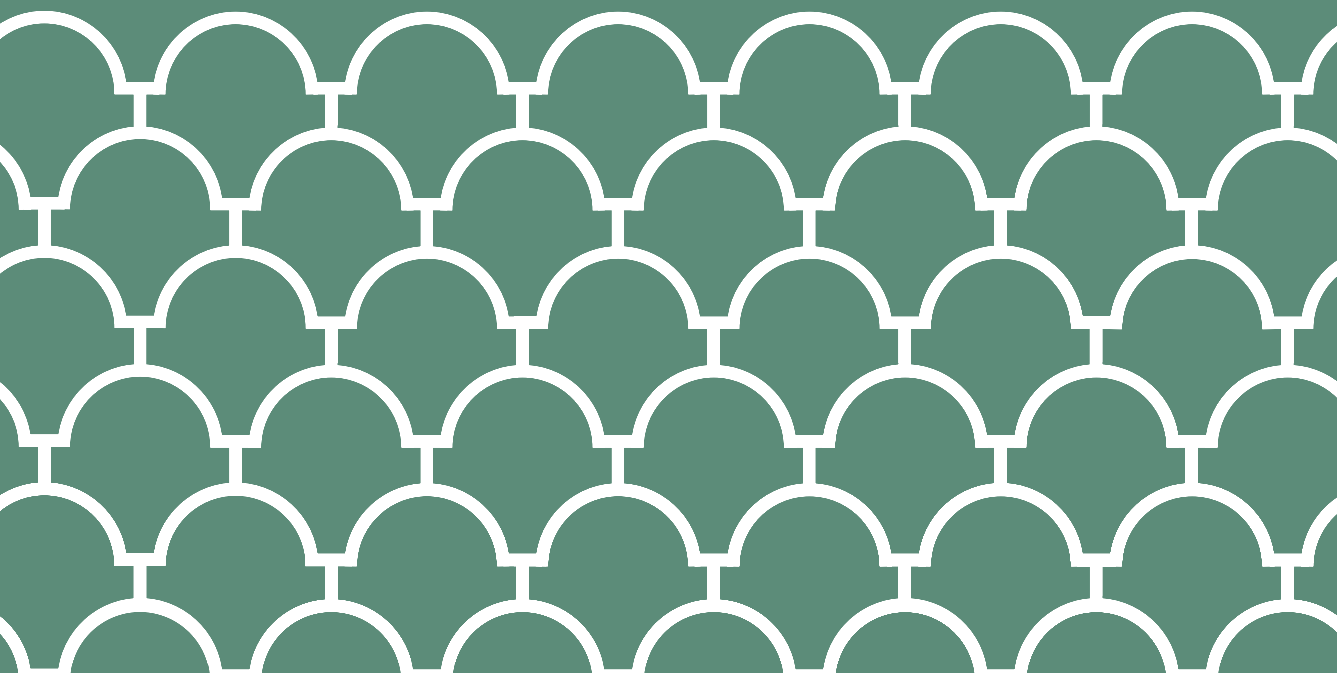

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

Eduskunnan Puhemiesneuvoston
asettamien kansainvälisten
valtuuskuntien toimintakertomukset

2025

EDUSKUNNAN PUHEMIESNEUVOSTON
ASETTAMIEN KANSAINVÄLISTEN
VALTUUSKUNTIEN TOIMINTAKERTOMUKSET 2025

HELSINKI 2026

ISSN XXXX-XXXX

Sisällys

JOHDANTO	4
1. NATON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA.....	5
1.1. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen kevätistunto Daytonissa	5
1.2. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen puhemiesistunto Brysselissä.....	6
1.3. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen syysistunto Ljubljanassa.....	6
2. PARLAMENTTIENVÄLISEN LIITON ELI IPUN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA	7
2.1. Parlamenttienvälisen liiton yleiskokoukset	8
2.1.1. Yleiskokousten kiireelliset aiheet.....	9
2.1.2. Yleiskeskusteluaiheet.....	10
2.1.3. Komiteakokoukset	10
2.1.4. Hallintoneuvosto	12
2.1.5. Kahdenväliset tapaamiset	12
2.2. Pohjoismainen vierailu Piilaaksossa ja IPU:n YK-kuuleminen New Yorkissa	13
2.3. Pohjoismainen IPU-yhteistyö	14
3. ARKTISEN ALUEEN PARLAMENTAARIKOKONFERENSSIN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA	14
3.1. Suomen valtuuskunnan kokoukset	15
3.2. Muut tapahtumat	16
3.3. Suomen arktisen valtuuskunnan kansainvälinen toiminta	18
3.3.1. Arktisen parlamentaarikkokonferenssin pysyvä komitea.....	18
4. AASIAN JA EUROOPAN PARLAMENTAARISEN KOKOUKSEN ELI ASEPIN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA	20
5. ITÄMEREN PARLAMENTAARIKOKONFERENSSIN ELI BSPC:N SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA.....	20
5.1. ISTUNTO.....	22
5.2. PYSYVÄ KOMITEA	23
5.3. TYÖRYHMÄT	24
5.4. SUOMEN VALTUUSKUNNAN KOKOUKSET JA TOIMINTA	26
6. VÄLIMEREN UNIONIN PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA.....	27
7. EDUSKUNNASSA TOIMIVIEN KANSAINVÄLISTEN YHTEISTYÖVERKOSTOJEN TOIMINTA.....	29
7.1. Eduskunnan ihmisoikeusverkoston toiminta	29

7.2. Eduskunnan rauhanvälitysverkoston toiminta.....	29
7.3. Eduskunnan globaaliryhmän toiminta	30
7.4. Nuorten kansanedustajien kansainvälisen verkoston toiminta	31

JOHDANTO

Suomen eduskunnan kansainvälinen yhteistyö 2025

Eduskunnan kansainvälisen yhteistyön juuret ulottuvat itsenäisyytemme alkuvuosiin. Viime vuosikymmeninä kansainvälisen parlamentaarisen yhteistyön merkitys muuttuvassa toimintaympäristössä on vain korostunut. Tällä hetkellä eduskunnassa toimii yhdeksän kansainvälistä valtuuskuntaa, joista kuusi on puhemiesneuvoston asettamia.

Vuonna 2025 parlamentaarisisissa foorumeissa käsiteltiin turvallisuutta, taloutta, ympäristöä ja kansainvälisiä suhteita. Keskeisimpinä teemoina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, Kiinan geopoliittinen rooli ja Yhdysvaltojen sekä Kiinan välinen kilpailu, ilmastonmuutoksen torjunta, globaalit terveysuhat ja talouskriisit sekä Lähi-idän ja Afrikan geopoliittinen tilanne. Teknologian, erityisesti tekoälyn, nopea kehitys tuo mukanaan uusia globaaleja haasteita, ja muuttoliikkeet sekä pakolaiskriisit jatkavat globaalia painetta. Kriisien keskellä tarvitaan vahvaa parlamentaarista yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja parhaiden käytäntöjen omaksumista.

Kansainvälinen toimintakenttä elää jatkuvassa muutoksessa, ja Suomen kokonaisturvallisuus ja huoltovarmuus herättivät kansainvälistä huomiota. Eduskunnan kansainväliset yhteistyöverkostot, joissa seurataan globaalisti ajankohtaisia kysymyksiä, ovat myös saaneet yhä enemmän huomiota.

Tämän kertomuksen ovat laatineet valtuuskuntien sihteeri: Venja Henningsen (Välimeri-valtuuskunta), Mika Laaksonen (Itämeri-valtuuskunta), Heikki Savola ja Ari Honkanen (Nato-valtuuskunta), Teemu Vuosio (IPU-valtuuskunta) ja Sari Wessman (Arktinen valtuuskunta ja ASEP-valtuuskunta). Katja Nolvi on vastannut kansainvälisistä verkostoista.

Helsingissä 17.3.2026

Mika Laaksonen
Kansainvälisten suhteiden asiantuntija
Kansainvälinen osasto

1. NATON PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Vuonna 1955 perustettu Naton parlamentaarinen yleiskokous juhli kertomusvuonna 70. toimintavuottaan. Järjestö on toiminut linkkinä liittolaismaiden parlamenttien ja Naton välillä vahvistaen transatlanttista suhdetta, demokraattista edustavuutta ja turvallisuus- ja puolustuspoliittista keskustelua. Suomi toimi liitännäisjäsenenä vuodesta 1998 vuoteen 2023, jolloin Suomesta tuli Nato-jäsenyytensä myötä täysivaltainen jäsen myös yleiskokouksessa. Tällä hetkellä järjestön työhön osallistuu 281 jäsentä Naton 32 jäsenmaasta sekä noin 70 parlamentaarikkoa kumppani- ja tarkkailijamaista ja -järjestöistä.

Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana jatkoi Tomi Immonen (ps) ja varapuheenjohtajana Jukka Kopra (kok). Jäseninä pysyivät Mika Kari (sd), Jarno Limnell (kok) ja Mikko Savola (kesk) sekä varajäseninä Timo Furuholm (vas), Atte Harjanne (vihr), Harry Harkimo (liik), Mats Löfström (r) ja Päivi Räsänen (kd).

Suomen Nato-valtuuskunta osallistui kertomusvuonna aktiivisesti järjestön toimintaan ja kokouksiin. Valtuuskunnan aktiivisesta otteesta kertoo osaltaan se, että Savola jatkoi yleiskokouksen varapuheenjohtajistossa ja talous- ja turvallisuuskomitean alaisen, transatlanttisia suhteita käsittelevän alakomitean varapuheenjohtajana, Immonen puolustus- ja turvallisuuskomitean varapuheenjohtajana ja Limnell tiede- ja teknologiakomitean alaisen, teknologian trendeihin ja turvallisuuteen keskittyvän alakomitean puheenjohtajana.

1.1. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen kevätistunto Daytonissa

Naton parlamentaarisen yleiskokouksen kevätistuntoon Daytoniin 22.–26.5.2025 saapui noin 250 liittokunnan ja kumppanimaiden parlamentaarikkoa keskustelemaan Länsi-Balkanin tilanteesta, Daytonin rauhansopimuksen 30-vuotismerkkipäivästä, Ukrainan tukemisesta sekä liittokunnan puolustuksen ja pelotteen kehittämisestä. Eduskunnasta kokoukseen osallistuivat valtuuskunnan puheenjohtaja Tomi Immonen sekä jäsenet Mika Kari, Jarno Limnell ja Mikko Savola.

Yleiskokouksen Ukrainaa koskevassa julkilausumassa Nato-parlamentaarikot kehottivat liittolaisia lisäämään diplomaattista, sotilaallista, taloudellista ja humanitaarista tukeaan Ukrainalle. Lisäksi Venäjän ja sen liittolaisten vastaisia pakotteita on kiristettävä öljy- ja kaasukaupassa. Mahdollisen rauhansopimuksen on taattava Ukrainan turvallisuus, tuettava euroatlanttista turvallisuutta sekä muodostettava ylitse pääsemätön pelote Venäjän mahdollisia aggressiivisia toimia vastaan. Toisessa, Naton pelotetta ja puolustusta käsittelevässä julkilausumassaan yleiskokous kannusti Nato-maita ottamaan rohkeita askelia eteenpäin nykypäivän haastavassa turvallisuusympäristössä sekä jakamaan lisäinvestointien aiheuttamaa kuormaa entistä tasaisemmin.

Yhdysvaltojen varaulkoministeri Christopher Landau käynnisti kevätkokouksen avaamalla hieman presidentti Donald Trumpin hallinnon näkemystä ulkosuhteista ja rauhanrakentamisesta. Nykyhallinto on valmis tarjoamaan apuaan ympäri maailmaa sopimusten sorvaamiseen, jos heiltä apua pyydetään. Yhdysvallat ei kuitenkaan tarjoa rajattomia resursseja epärealistisille suunnitelmille.

Naton pääsihteeri Mark Rutte korosti puheessaan yleiskokoukselle, että liittokunta ei voi viivytellä puolustuskyvyn päivittämisessä. Hän sanoi ensi kertaa julkisesti, että puolustusmenojen tulisi olla jatkossa 5 prosenttia bruttokansantuotteesta siten, että 3,5 prosenttia menisi niin sanottuun kovaan puolustukseen ja 1,5 prosenttia infrastruktuurin ja logistiikan kehittämiseen. Kaksi prosenttia ei hänen mukaansa enää riitä täyttämään uusien puolustus suunnitelmien velvoitteita. Rutte kannusti parlamentaarikkoja viemään tätä viestiä kansallisiin parlamentteihin ja kansalaiskeskusteluun sekä pyysi hallituksia pitämään kiinni sitoumuksistaan. Rutte vetosi edustajiin myös yritys yhteistyössä: puolustusalan yritysten on

vaikea saada valtioita sitoutumaan pitkiin, jopa kymmenen vuoden tuotantosopimuksiin, mikä vähentää yritysten halukkuutta tuntuviin investointeihin tuotantokapasiteetissaan. Rutte on presidentti Trumpin linjoilla siitä, että Euroopan tulisi kantaa enemmän vastuuta puolustuksestaan.

1.2. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen puhemiesistunto Brysselissä

Nato-maiden puhemiehet kokoontuivat huippukokoukseen Brysseliin 20.6.2025 keskustelemaan puolustusmenojen nostosta, Ukrainan tukemisesta sekä laajemmin Haagin tulevasta Nato-huippukokouksesta. Suomea kokouksessa edustivat puhemies Jussi Halla-aho (ps) ja eduskunnan Nato-valtuuskunnan puheenjohtaja Tomi Immonen.

Naton parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajan Marcos Perestrellon mukaan Haagissa liittolaisten on kyettävä vastaamaan kohonneisiin uhkiin ja haasteisiin sekä osoittamaan Venäjälle olevansa yhtenäinen ja kyvykäs puolustamaan liittokuntaa ja sääntöpohjaista maailmanjärjestystä. Perestrello näki, että puolustusmenoja, -investointeja ja -tuotantoa on lisättävä ja transatlanttista taakanjakoa muutettava. Myös liittolaisten resilienssiä on kehitettävä, ja Naton yhteyteen tulisi perustaa demokraattisen resilienssin keskus. Haagissa on myös kyettävä osoittamaan, että liittolaiset seisovat yhä horjumatta Ukrainan takana.

Kokoukseen kutsuttu Ukrainan parlamentin puhemies Ruslan Stefanchuk painotti puheenvuorossaan arvoja ja periaatteita, joiden vuoksi Ukrainan tulisi voida liittyä Naton jäseneksi. Ukrainan Nato-jäsenyys vahvistaisi Ukrainan omaa turvallisuutta, minkä lisäksi Ukrainan vahva ja kokenut armeija vahvistaisi Euroopan puolustusta. Lisäksi jäsenyys stimuloisi laajempaa yhteiskunnallista muutosta vahvistaen demokratiaa ja reformeja sekä lainvoimaisuutta ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Puhemies alleviivasi, että kun Ukraina pääsee liittokunnan jäseneksi, tyrannit näkevät, etteivät he saavuta tavoitteitaan väkivalloin.

Puhemies Halla-aho korosti puheenvuorossaan, että Suomen päätös hakea jäsenyyttä oli Venäjän hyökkäyssodan suora seuraus. Suomi haluaa olla aktiivinen jäsen ja osallistua väkevästi yhteiseen pelotteeseen ja puolustukseen. Suomi ymmärtää hyvin Venäjän uhan maailmanjärjestykselle, ja Suomi onkin valmis tukemaan 5 prosentin puolustustavoitetta. Suomi tukee Ukrainaa yhä vahvasti ja kannustaa varsinkin isompia sekä kauempina rintamasta olevia liittolaisia nostamaan tukeaan Ukrainalle. Venäjän voiton seuraukset olisivat huomattavasti Ukrainan tukemista kalliimmat, puhemies muistutti.

Puhemiesten ja valtuuskuntien puheenjohtajien puheenvuoroissa nousi esiin laaja tuki puolustusmenojen nostamiselle viiteen prosenttiin. Samoin puolustusteollisuuden ja puolustusteollisen yhteistyön lisäämisestä oltiin samaa mieltä, ja aitojen sisämarkkinoiden luomiseksi kaupan esteitä tulisi poistaa tehokkaasti varsinkin ammustuotannolta ja ilmapuolustusaseilta. Moni puhuja painotti, että liittokunta on vahvempi, jos se toimii yhdessä globaalien kumppaniensa kanssa. Yhdysvaltojen alahuoneen puhemiestä sijaisti edustajainhuoneen jäsen Neal Dunn, jonka ydinviesti oli, että Yhdysvallat pitää tiukasti kiinni sitoumuksistaan liittolaisille. Yhdysvallat uskoo rauhaan voiman kautta ja kannustaa liittolaisia korkeampiin puolustusmenoihin, jotta kollektiivista puolustusta saadaan vahvistettua ja katveet paikattua.

1.3. Naton parlamentaarisen yleiskokouksen syysistunto Ljubljanassa

Naton parlamentaarisen yleiskokouksen vuosittainen pääkokous järjestettiin Ljubljanassa 10.–13.10.2025. Kokous toi yhteen 245 parlamentaarikkoa liittolais- ja kumppanimaista. Suomen valtuuskunnasta kokoukseen osallistuivat valtuuskunnan puheenjohtaja Tomi Immonen (ps) sekä jäsenet Mikko Savola (kesk), Mika Kari (sd) ja Jarno Limnell (kok).

Yleiskokous hyväksyi useita temaattisia raportteja ja yhteensä kahdeksan päätöslauselmaa ja politiikka-suositusta, jotka käsittelivät muun muassa Naton pelotteen ja puolustuksen kehittämistä, Ukrainan tukemista, ulkoiseen vaikuttamiseen varautumista, Länsi-Balkanin alueellisen vakauden tukemista sekä miehittämättömien alusten aikakauteen valmistautumista. Yleiskokous kannusti päätelmissään liittolaismaiden hallituksia saavuttamaan 5 prosentin puolustusmenotavoitteen vuoteen 2035 mennessä, vahvistamaan pelotetta etenkin itäisellä sivustalla sekä lisäämään tukeaan Ukrainalle. Ilma- ja ohjuspuolustuksia tulisi vahvistaa ja Venäjälle asettaa tiukempia sanktioita ja pakotteita. Uusiin teknologioihin on panostettava ja hybridiuhkia torjuttava tehokkaammin.

Yleiskokouksen puheenjohtaja Marcos Perestrello painotti Haagin-tavoitteiden tukemisen tärkeyttä parlamenteissa, Nato–EU-yhteistyön kehittämistä ja sitä, että kansalaisten kanssa on käytävä suoraa ja avointa keskustelua siitä, miksi puolustukseen on panostettava. Perestrello nosti esille myös yleiskokouksen kumppanuuksien vaalimisen ja sen, että nyt on otettu askelia myös Intian ja Brasilian suuntaan.

Ukrainan presidentti Volodymyr Zelenskyi painotti etäyhteyden takaa, että aseiden käyttörajoitusten poistaminen edistää ukrainalaisjoukkojen etenemistä. Maa on saanut oman puolustusteollisuutensa nousuun, ja 40 prosenttia rintamalla käytetyistä aseista on ukrainalaisvalmisteisia. Ukraina kaipaa silti yhä tukea ilmapuolustuksessa, ja tämän merkitys vain korostuu talven lähestyessä, kun Venäjä kiihdyttää iskujaan energiainfrastruktuuriin. Eurooppalaisten maiden tulisi presidentti Zelenskyin mukaan lopettaa venäläisöljyn ostaminen. Hän uskoo, että jos Hamas saatiin pakotettua rauhaan, myös Putinin suhteen on toivoa. Presidentti kannusti myös jatkamaan pakotteita niitä maita vastaan, jotka tukevat Venäjän drooni- ja ohjustuotantoa.

Naton pääsihteeri Mark Rutte kannusti parlamentaarikkoja sitouttamaan kansalaisia ja hallituksia Haagin-sitoumuksiin sekä siviilivalmiuden kehittämiseen, sillä turvallisuusuhat ovat tulleet hybridioperaatioiden muodossa myös kotioville. Rutte pitääkin kotirintamaa ja etulinjaa nyt samana asiana. Rutten mukaan varjolaivaston toimintaa tulisi vaikeuttaa kekseliäästi muun muassa lisäämällä logistisia kerroksia toiminnan kannattavuuden heikentämiseksi ja vaikeuttamiseksi. Hän muistutti, että varjolaivaston aluksien toimintaan voi puuttua monessa kohdassa ennen kuin ne saavuttavat Suomenlahden. Rutte painotti lisäksi, että liittolaisten on kehitettävä arktisia kyvykkyyksiä ja hankittava muun muassa jäänmurtaajia. Hän oli pannut ilolla merkille Yhdysvaltojen jäänmurtaajatilaukset Suomesta.

Keskusteluissa meriturvallisuudesta ja ilmatilaloukkauksista esille nousi muun muassa, että rauhan ajan voimankäytösäännöt ovat nykytilanteeseen soveltumattomia. Kaapelituhoista kiinni jääneisiin voitaisiin soveltaa myös merirosvousta koskevaa lainsäädäntöä, jolloin pelotevaikutus kohdistuisi alusten miehistöihin suoraan.

2. PARLAMENTTIENVÄLISEN LIITON ELI IPUN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Vuonna 2025 Suomen IPU-ryhmän johtokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Ari Koponen (ps), varapuheenjohtaja Anne Kalmari (kesk) sekä jäsenet Sofia Vikman (kok), Elisa Gebhard (sd), Fatim Diarra (vihr), Mai Kivelä (vas), Mikko Ollikainen (r) ja Päivi Räsänen (kd). Varajäseninä toimivat Markku Eestilä (kok), Johan Kvarnström (sd) (8.10.2025 asti), Nasima Razmyar (sd) (8.10.2025 alkaen), Sanna Antikainen (ps), Antti Kurvinen (kesk), Saara Hyrkkö (vihr), Johannes Yrttiahjo (vas), Anders Norrback (r) ja Peter Östman (kd).

Suomen IPU-ryhmän johtokunta piti kertomusvuonna kaksi kokousta. Ryhmän vuosikokous pidettiin 11.6.2025. Lisäksi yleiskokouksiin osallistuvat valtuuskunnat ovat kokoontuneet taustoituskokouksiin.

Vuonna 2025 Parlamenttienvälisen liiton (Inter-Parliamentary Union, IPU) priorisoiduksi teemaksi nostettiin sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Tämä näkyi muun muassa vuoden ensimmäisessä yleiskokouksessa Taškentissa, Uzbekistanissa. Kertomusvuonna IPU:n jäsenistö kasvoi 183 jäsenmaahan, kun Belize ja Brunei Darussalam liittyivät IPUun. Yleiskokouksista kerrotaan tarkemmin kohdassa 2.1.

Kaikki Pohjoismaat Islantia lukuun ottamatta osallistuivat 10.–11.2.2025 jo viidennen kerran Yhdysvalloissa järjestettyyn yhteispohjoismaiseen vierailuun. Tällä kertaa vierailua ei järjestetty aikaisempien vuosien tapaan Washington D.C.:ssä, vaan Kalifornian Piilaaksossa. Välittömästi vierailun jälkeen 13.–14.2.2025 Pohjoismaiden valtuuskunnat osallistuivat New Yorkissa IPU:n ja YK:n väliseen vuotuisen kuulemiseen. Kuulemisen aiheena olivat kestävän kehityksen tavoitteet, erityisesti rahoitus ja instituutiot. Suomen IPU-valtuuskunnasta YK-kuulemiseen ja Pohjoismaiden Piilaakson-vierailuun osallistuivat Suomen IPU-ryhmän puheenjohtaja Ari Koponen ja ryhmän varapuheenjohtaja Anne Kalmari. Kuuleminen antoi samalla parlamentaarisen kontribuution neljä kuukautta myöhemmin järjestettävälle YK:n kehitysrahoituskonferenssille. Vierailusta kerrotaan tarkemmin kohdassa 2.2.

Vuoden 2025 alusta IPU:n pohjoismaisen yhteistyön puheenjohtajuus siirtyi Norjalta Tanskalle. Tanska järjesti kevään pohjoismaisen kokouksen New Yorkissa IPU:n YK-kuulemisen yhteydessä. Syksyn kokous järjestettiin Bornholmin saarella Tanskassa. Aiheesta kerrotaan tarkemmin kohdassa 2.3.

2.1. Parlamenttienvälisen liiton yleiskokoukset

Kertomusvuonna Parlamenttienvälinen liitto kokoontui kahteen yleiskokoukseen. Kevään yleiskokoukseen Taškentissa, Uzbekistanissa 5.–9.4.2025 osallistuivat Suomen IPU-ryhmästä puheenjohtaja Ari Koponen (ps), varapuheenjohtaja Anne Kalmari (kesk), Markku Eestilä (kok), Sanna Antikainen (ps), Mai Kivelä (vas) ja Päivi Räsänen (kd). Syksyn yleiskokouksessa Genevessä, Sveitsissä 19.–23.10.2025 Suomen valtuuskuntaan kuuluivat puheenjohtaja Ari Koponen (ps), varapuheenjohtaja Anne Kalmari (kesk), Sofia Vikman (kok), Nasima Razmyar (sd) ja Mikko Ollikainen (r).

Uzbekistanin parlamentin *Oliy Majlisin* isännöimään yleiskokoukseen osallistui lähes 1 300 edustajaa, mukaan lukien 697 parlamentin jäsentä noin 130 maasta. Kokoukseen osallistuneista edustajista 90 oli parlamentin puhemiehiä tai varapuhemiehiä. Uzbekistanin presidentti Shavkat Mirzijojev avasi yleiskokouksen. Taškentin IPU-yleiskokousta edelsi EU:n ja Keski-Aasian huippukokous Samarkandissa, Uzbekistanissa 3.–4. huhtikuuta. Huippukokous oli ensimmäinen laatuaan, ja siihen osallistuivat ensimmäistä kertaa sekä Eurooppa-neuvoston että komission johtajat. Huippukokouksen myötä EU:n ja Keski-Aasian suhteet nostettiin strategiseksi kumppanuudeksi. IPU:n yleiskokous herätti suurta kiinnostusta uzbekistanilaisessa mediassa, ja myös Suomen valtuuskunnan jäseniä haastateltiin useaan otteeseen.

Taškentin yleiskokouksessa käydyn yleiskeskustelun pohjalta hyväksyttiin Taškentin julistus parlamentaarisesta toiminnasta sosiaalisen kehityksen ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Pysyvien komiteoiden päätöslauselmissa olivat esillä kahden valtion ratkaisu ja konfliktien vaikutus kestäväan kehitykseen. Yleiskokouksessa järjestettiin erityinen vastuullisuuskeskustelu parhaista tulevaisuuden politiikkatoimista ja menettelytavoista. Suomen kolmas kansallinen toimintaohjelma YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325, *Naiset, rauha ja turvallisuus*, toteutuksessa oli yksi finalisteista, kun palkittiin parhaita politiikkatoimia.

Vuoden jälkimmäinen yleiskokous järjestettiin Genevessä teemalla *Humanitaaristen normien ylläpitäminen ja humanitaarisen toiminnan tukeminen kriisiaikoina*. Yleiskokoukseen osallistui 1 103 edustajaa, joista parlamentin jäseniä oli 594, yhteensä 129 maasta. Kokoukseen osallistuneista edustajista 42 oli parlamentin puhemiehiä ja 40 varapuhemiehiä.

2.1.1. Yleiskokousten kiireelliset aiheet

Yleiskokouksessa valittava kiireellinen ajankohtaisaihe (emergency item) nostaa tärkeimmät ajankohtaiset kysymykset yleiskokouksen keskustelun ytimeen. Täskentin yleiskokouksen kiireelliseksi ajankoh- taisaiheeksi jätettiin neljä ehdotusta. Ehdotukset olivat 1) Chilen ja Perun ehdotus *maailmanlaajuisen ta- lousyhteistyön edistämisestä, mukaan lukien tullien alentaminen ja protektionismin torjunta*; 2) Filippiinien ja Thaimaan ehdotus *parlamentaaraisesta diplomatiasta rauhan edistämiseksi ja Myanmarin humanitaari- sen kriisin ratkaisemiseksi*; 3) Seychellien, Zimbabwen, Jordanian ja Egyptin ehdotus arabiryhmän ja Afri- kan ryhmän tuella *kiireellisten toimien tarpeesta Israelin viimeaikaisen Palestiinan tulitaukosopimuksen rikkomisen, Kongon demokraattisen tasavallan ja Sudanin kiihtyvien konfliktien sekä ilmaston lämpenemi- sen pahenevien vaikutusten takia*; ja 4) Israelin ehdotus *kaksoisstandardien lopettamisesta kansainvälisen yhteisön kehotukseksi hyväksyä Gazan pakolaisia sen sijaan, että heitä käytetään hyväksi Israeliin hyök- käämiseksi*. Yksikään ehdotuksista ei saanut vaadittua kahta kolmasosaa positiivisia ääniä kaikista anne- tuista äänistä. Näin ollen yleiskokouksessa ei käyty keskustelua kiireellisestä ajankohtaisaiheesta.

Syksyn yleiskokouksessa kiireelliseksi ajankohtaisaiheeksi jätettiin kaksi ehdotusta. Ensimmäinen, Afri- kan maaryhmän ehdotus peräänkuulutti globaalia parlamentaarista tukea ja koordinoituja toimia Mada- gaskarin tueksi maan tilanteen rauhoittamiseksi. Toinen, usean Euroopan maan, Latinalaisen Amerikan ja Thaimaan ehdotus koski rajat ylittävää organisoitua rikollisuutta, kyberrikollisuutta ja hybridiuhkia de- mokratialle ja turvallisuudelle. Suomi ja muut 12+-maaryhmän maat asettuivat tukemaan jälkimmäistä ehdotusta kahdesta hyvästä vaihtoehdosta. Ehdotus voitti äänestyksen, ja aiheesta käytiin keskustelu. Yleiskokous hyväksyi ehdotuksesta päätöslauselman. Se varoittaa muun muassa rikollisverkostojen ja kyberuhkien lisääntyvästä kytkeytymisestä, mikä rapauttaa instituutioita ja vaarantaa yhteiskuntien va- kauden.

Erityistä huolta aiheuttavat parlamentaarikoihin, toimittajiin ja muihin johtajiin kohdistuva uhkailu, vä- kivalta ja murhat. Päätöslauselma huomioi myös laajamittaiset huijaukskeskukset, jotka ovat kehittyneet kansainväliseksi varjotaloudeksi ja joihin liittyy ihmiskauppaa, pakkotyötä ja miljardiluokan rikoshyötyjä. Rikollisverkostojen ja joissain tapauksissa valtioiden tukemien toimijoiden kyberhyökkäykset, infrastruk- tuurin sabotointi ja disinformaatio uhkaavat useita maita samanaikaisesti.

IPU kehottaa vahvistamaan parlamenttien välistä yhteistyötä, päivittämään lainsäädäntöä ja sulkemaan lainsäädännön porsaanreikiä. Päätöslauselma tukee kansainvälisten ja alueellisten rikollisuuden torjun- taelinten työtä ja ehdottaa uusien instituutioiden perustamista. Lisäksi se painottaa yhteisiä kybertur- vastandardeja, yksityisen sektorin yhteistyötä ja toimia disinformaation torjumiseksi ihmisoikeuksia kun- nioittaen.

Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtaja Anne Kalmari käytti aiheesta puheenvuoron. Kalmari kiinnitti puheenvuorossaan huomiota Itämeren turvallisuustilanteeseen. Hän kummasteli, ovatko Itämerellä lii- kennöivien alusten miehistöt käyneet niin ammattitaidottomiksi, etteivät osaa operoida aluksiaan, vaan aiheuttavat suurta vahinkoa merikaapeleille. Sama huoli kohdistuu hävittäjälentäjiin. Ovatko hekin niin ammattitaidottomia, etteivät tiedä, missä milloinkin lentävät? Kalmari totesi, ettei tiedä, kumpi on pa- hempi, mainittu kyvyttömyys vai tahalliset sabotaasit. Edustaja Kalmari kehotti kaikkia edustajia tuomit- semaan tahalliset hybridi-iskut, tapahtuivat ne sitten fyysistä infrastruktuuria vastaan tai kyberulottu- vuudessa.

2.1.2. Yleiskeskusteluaiheet

Kevään yleiskokouksessa Taškentissa 5.–9.4.2025 käydyin yleiskeskustelun pohjalta hyväksyttiin Taškentin julistus parlamentaariseen toiminnasta sosiaalisen kehityksen ja oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Julistus korosti tarvetta uudistaa sosiaalisen kehityksen panostuksia pidempiaikaisten ja uusien haasteiden ratkaisemiseksi. Julistuksessa korostetaan, että 30 vuotta sitten aloitettu maailmanlaajuinen sosiaalisen kehityksen ohjelma on toteutunut vain osittain. Siinä vaaditaan politiikan uudelleenjärjestelyä markkinoiden vaatimusten ja ihmisten tarpeiden tasapainottamiseksi keskittyen kolmeen keskeiseen alueeseen: investointeihin ihmisten nostamiseksi köyhyydestä vaurauteen; talouden demokratisointiin varallisuuden oikeudenmukaiseksi jakamiseksi, erityisesti naiset ja nuoret huomioiden; ja instituutioiden vahvistamiseen, mukaan lukien laaja osallistuminen digitaalitekniikoiden, kuten tekoälyn, sääntelyyn. Parlamentteja kehoitettiin kehittämään kansallisia sosiaalisen kehityksen suunnitelmia ja osallistumaan keskusteluihin ennen Qatarissa marraskuussa 2025 järjestettävää toista sosiaalisen kehityksen huippukokousta.

Valtuuskunnan puheenjohtaja Ari Koponen piti Suomen valtuuskunnan puheenvuoron yleiskeskustelussa. Koponen korosti puheenvuorossaan parlamentin keskeistä asemaa ajantasaisen ja oikeudenmukaisen lainsäädännön varmistajana. Kansanedustuslaitos takaa, että kansan ääni pääsee kuuluville. Koponen nosti esille keskeisimpiä sosiaalisen kehityksen pilareita, joille suomalainen yhteiskunta rakentuu. Näitä ovat koulutus, keskinäinen luottamus sekä ekologinen ja sosiaalinen kestävyys.

Syksyn yleiskokouksessa yleiskeskustelun pääteemalla kiinnitettiin lainsäätäjien huomiota Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) ja YK:n humanitaaristen asioiden koordinoitumiston (OCHA) mukaan 120:een käynnissä olevaan konfliktiin ja 310 miljoonan humanitaarista apua tarvitsevan ihmisen hätään. Yleiskeskustelussa nostettiin esiin konflikteissa haavoittuvimmat väestönosat, naiset, nuoret, vähemmistöt sekä ruokaturvattomuudesta ja sairauksista kärsivät. Samalla tuettiin laajempia tavoitteita rauhanrakentamisessa, kestävässä kehityksessä, sukupuolten tasa-arvossa ja ilmastotoimissa. Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Ari Koponen korosti puheenvuorossaan, että ihmisarvon kunnioittaminen on kaiken humanitaarisen toiminnan ydin. Avun tulee olla vastuullista ja tuloksellista sekä tukea kestävää toipumista, ei pysyvää riippuvuutta. Suomen humanitaarinen apu perustuu moraalisiin ja oikeudellisiin velvoitteisiin sekä puolueettomuuden ja inhimillisyyden periaatteisiin. Tavoitteena on vahvistaa maiden omavaraisuutta koulutuksen, työn, turvallisuuden ja paikallisyhteisöjen kautta. Humanitaaristen työntekijöiden suojeleminen on välttämätöntä, ja hyökkäyksistä heitä kohtaan on kannettava vastuu. Suomi korostaa kriisiavun, jälleenrakennuksen ja kehityksen yhteyttä. Avun tulee tuottaa tuloksia eikä kadota korruptioon. Ukrainan sota osoittaa, että humanitaarisia normeja rikotaan yhä räikeästi. Yleiskeskustelun pohjalta hyväksyttiin Geneven julistus.

2.1.3. Komiteakokoukset

Kevään 2025 yleiskokouksessa kaksi IPU:n neljästä pysyvästä komiteasta hyväksyi päätöslauselman. Rauhaa ja kansainvälistä turvallisuutta käsittelevä pysyvä komitea hyväksyi päätöslauselman *Parlamenttien roolista kahden valtion ratkaisun edistämiseksi Palestiinassa*. Päätöslauselma korostaa parlamenttien roolia Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin rauhanomaisen ratkaisun edistämiseksi kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Se vaatii välitöntä tulitaukoa Gazassa, saartojen purkamista ja panttivankien vapauttamista sekä kehottaa tukemaan humanitaarisia toimia ja noudattamaan kansainvälistä oikeutta. Se myös kehottaa parlamentteja käyttämään lainsäädäntövaltaansa vahvistaakseen tukea kahden valtion ratkaisulle, joka varmistaisi sekä Israelin että Palestiinan tunnustamisen itsenäisiksi ja suvereeniksi valtioiksi. Edustaja Anne Kalmari osallistui ensimmäisen pysyvän komitean työskentelyyn.

Kestävää kehitystä käsittelevä toinen pysyvä komitea hyväksyi päätöslauselman *Parlamentaarista strategioista konfliktien, mukaan lukien aseellisten konfliktien, pitkäaikaisten vaikutusten lieventämiseksi kestäväälle kehitykselle*. Päätöslauselma käsittelee konfliktien haitallista vaikutusta tavoiteltaessa kestäväää kehitystä. Se korostaa parlamenttien roolia konfliktien kielteisten vaikutusten lieventämisessä, rauhan edistämässä sekä infrastruktuurin ja humanitaaristen periaatteiden varmistamisessa. Päätöslauselma myös korostaa ihmisoikeuksien, ympäristönäkökohtien ja osallistavan hallinnon merkitystä konfliktin jälkeisessä jälleenrakennuksessa. Edustaja Markku Eestilä osallistui toisen pysyvän komitean työskentelyyn.

Demokratiaa ja ihmisoikeuksia käsittelevä pysyvä komitea ei hyväksynyt Taškentin yleiskokouksessa päätöslauselmaa. Sen sijaan se valmisteli seuraavan yleiskokouksen päätöslauselmaa *laittoman kansainvälisen adoption uhrien tunnistamiseksi, tukemiseksi sekä käytännön estämiseksi*. Edustaja Päivi Räsänen osallistui pysyvän komitean työskentelyyn.

Syksyn yleiskokouksessa kokoontuneista neljästä IPU:n pysyvästä komiteasta demokratiaa ja ihmisoikeuksia käsittelevä pysyvä komitea hyväksyi päätöslauselman *kansainvälisten laittomien adoptioiden uhrien tukemisesta ja ilmiön torjumisesta*. Päätöslauselma korostaa, että laittomat kansainväliset adoptiot ovat vakava lasten oikeuksien loukkaus, joka voi sisältää ihmiskauppaa, identiteetin väärentämistä, pakotettuja erottamisia ja sodan aikaisia rikoksia. IPU kehottaa valtioita tunnustamaan ilmiön, turvaamaan uhrien – adoptoitujen lasten sekä biologisten ja adoptiovanhempien – oikeudet sekä tarjoamaan tukea ja oikeussuojakeinoja. Valtioita kehoitetaan vahvistamaan lakeja, valvontaa ja kansainvälistä yhteistyötä, torjumaan korruptiota ja rikosverkostoja sekä varmistamaan adoptioprosessien läpinäkyvyys. Erityistä huomiota vaaditaan konfliktialueille, joilla lapsiin kohdistuvat sieppaukset ja laittomat adoptiot lisääntyvät. Päätöslauselma tuomitsee erityisesti Venäjän toimet Ukrainasta siirtämiensä lasten osalta. Se kehottaa parantamaan digitaalista rekisteröintiä, estämään identiteettiväärennökset, vahvistamaan sosiaalista suojelua sekä varmistamaan uhrien pääsyn tietoihin, tukeen, perheenyhdistämiseen ja kulttuurisen identiteetin palauttamiseen. Parlamenttien roolia lainsäädännön ja valvonnan vahvistamisessa painotetaan. Suomen valtuuskunnasta varapuheenjohtaja Anne Kalmari osallistui päätöslauselmatyöhön. Venäjän valtuuskunta pyrki poistamaan Venäjään liittyvät maininnat päätöslauselmasta, mutta lopullisessa äänestyksessä maininnat Venäjän toimista Ukrainassa jäivät voimaan.

Sekä kevään että syksyn yleiskokouksissa kokoontuu yleensä myös IPU:n YK-asiain komitea. Komitea ei muiden pysyvien komiteoiden tavoin käsittele päätöslauselmia vaan tutustuu YK:n ja sen jäsenmaiden välistä yhteistyötä käsitteleviin kysymyksiin. Kevään yleiskokouksessa komitea käsittelee YK:n maatoimiston toimintaa Uzbekistanissa. YK-asiain komitea kävi myös keskustelun BRICS-maaryhmän roolin kasvusta kansainvälisissä suhteissa ja tämän kehityksen vaikutuksesta YK:hon. Edustaja Mai Kivelä osallistui pysyvän komitean työskentelyyn. Syksyn yleiskokouksessa Genevessä YK-asiain komiteassa käsiteltiin UN80-aloitetta, jonka tavoitteena on tehdä YK:sta tehokkaampi, taloudellisesti kestävämpi ja paremmin globaaleihin haasteisiin vastaava. Uudistuksen keskiössä ovat budjettien leikkaaminen, päällekkäisten rakenteiden purkaminen ja toiminnan painopisteiden selkeyttäminen. Keskusteluissa nousivat esiin YK:n rahoituskriisi, liiallinen korvamerkitty rahoitus sekä tarve vahvistaa parlamentaarista valvontaa, rahoituksen laatua ja YK:n kaikkien kolmen pilarin – rauhan, ihmisoikeuksien ja kehityksen – tasapainoista tukemista. Komitea myös hyväksyi yksimielisesti suosituksen, jossa kehoitetaan valitsemaan ensimmäinen nainen seuraavaksi YK:n pääsihteeriksi. Suomen valtuuskunnasta edustaja Nasima Razmyar osallistui komitean työskentelyyn.

Syksyn yleiskokouksessa kaksi pysyvää komiteaa kävi valmistelemaa keskustelua seuraavan yleiskokouksen päätöslauselmista. Rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden pysyvä komitea kokoontui keskustelemaan asevalvonnasta, puolustusmenojen parlamentaarisesta valvonnasta sekä konfliktien jälkeisestä rauhanrakentamisesta. Komitea tarkasteli asiantuntijakuulemisessa parlamenttien roolia kestävä ja

oikeudenmukaisen rauhan rakentamisessa konfliktien jälkeen. Painopisteinä olivat oikeus, vastuu, osallisuus, naisten ja kansalaisyhteiskunnan rooli sekä kansallisesti omistettu jälleenrakennus. Asiantuntijakuuleminen toimii pohjana komitean seuraavalle päätöslauselma-aiheelle. Suomen valtuuskunnasta edustaja Sofia Vikman osallistui komitean työskentelyyn.

Kestävän kehityksen pysyvä komitea käsitteli yleiskokouksessa kahta pääteemaa: oikeudenmukaisen ja kestävästä globaalista taloudesta sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksia haavoittuviin ryhmiin. Kevään 2026 yleiskokouksessa käsiteltävää päätöslauselmaa pohjustavassa keskustelussa asiantuntijat korostivat kasvavaa globaalia velkaa, veronkiertoa ja protektionismin haittoja. Erityisesti kehitysmaiden tilanne nähtiin huolestuttavana, koska suuri osa julkisista varoista kuluu velanhoitoon terveyden ja koulutuksen sijaan. Suomen valtuuskunnasta edustaja Mikko Ollikainen osallistui komitean työskentelyyn.

2.1.4. Hallintoneuvosto

IPUn hallintoneuvostossa käsitellään nimensä mukaisesti järjestön hallinnolliset kysymykset, kuten talouden ja jäsenistöön liittyvät kysymykset, mutta myös IPUn eri toimielinten raportit sekä järjestön presidentin ja pääsihteerin raportit. Järjestön taloudellinen tila on hyvä ja vakaa. Vuoteen 2023 asti järjestön budjetti pysyi vuoden 2008 tason alapuolella. 2010-luvun aikana budjettiin tehtiin tuntuvia leikkauksia, mutta nyt IPUn johtokunta ja rahoituskysymysten alakomitea pitävät tärkeänä, että järjestön rahoitus palautetaan vuoteen 2026 mennessä vuoden 2011 jäsenmaksutasoon, jotta voidaan vastata kohonneeseen hintatasoon ja nykyisen strategian mukaisesti tehtäviin. Vuodesta 2023 vuoteen 2026 järjestön kokonaisbudjettia kasvatetaan keskimäärin 3 prosenttia vuosittain, minkä jälkeen jäsenmaksuissa varaudutaan vastaamaan 2 prosentin vuotuisen nousuun. Järjestön budjetti vuodelle 2026 on 19,0 miljoonaa Sveitsin frangia, josta vapaaehtoisen rahoituksen osuus on 25 prosenttia. Huomionarvoista jäsenmaksujen osalta on, että kolmen vuoden välein järjestön jäsenmaksuja säädetään YK:n jäsenmaksuasteikon pohjalta. Viimeisimmässä tarkastelussa jäsenmaksukorotukset painottuivat suurelta osin pienille ja keskisuurille maille, kuten Pohjoismaille, kun taas useimpien suurten jäsenmaiden jäsenmaksut laskivat. Suomen jäsenmaksuosuus vuodelle 2026 on 76 300 Sveitsin frangia. Vuoden 2025 jäsenmaksu oli 71 400 Sveitsin frangia.

2.1.5. Kahdenväliset tapaamiset

Taškentin yleiskokouksessa Suomen valtuuskunta yhdessä Ruotsin ja Tanskan valtuuskuntien kanssa tapasi Uzbekistanin senaatin ensimmäisen varapuhemiehen Sodiq Safojevin. Safojev on entinen ulkoministeri ja kokenut sekä erittäin hyvin verkostoitunut poliitikko niin idän kuin lännenkin suuntaan. Pohjoismaiden tapaamisen keskustelua käytiin Safojevin ja Pohjoismaiden puolelta Ruotsin varapuhemies Julia Kronlidin johdolla. Safojev puhui suoraan ja avoimesti Uzbekistanin kehitysaskelista talouden ja politiikan saralla. Nykyisen presidentin hallinnon aikana parlamentin rooli on muuttunut aktiivisemmaksi muun muassa budjetin käsittelyssä. Safojev sanoi, että Uzbekistanissa ollaan myös innokkaita oppimaan kehittyneemmiltä parlamenteilta. Uzbekistanin talous kehittyy tällä hetkellä suotuisasti. Viimeisten seitsemän vuoden aikana pienten ja keskisuurten yritysten määrä on tuplaantunut. Työvoiman saanti on kuitenkin ollut ongelma. Safojev toivoi, että Pohjoismaissa kannustaisimme ulkoministereitämme ja suurlähettiläitämme vierailemaan Uzbekistanissa.

Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Ari Koponen nosti esille koulutusyhteistyön mahdollisuudet. Valtuuskunnan varapuheenjohtaja Anne Kalmari totesi, että Suomella on aikaisemmin ollut paljon yhteistyötä Venäjän kanssa, mutta nyt tilanne on täysin muuttunut. Ukraina taistelee tällä hetkellä demokratian puolesta.

Kevään yleiskokouksessa Suomen valtuuskunta tapasi myös YK:n palestiinalaispakolaisjärjestö UNRWA:n Euroopan johtajan Marta Lorenzon. Valtuuskunta sai kattavan tilannekatsauksen tilanteesta Gazassa. Lorenzo kertoi tilanteen olevan lähellä täydellistä romahdusta, koska apua ei ollut päässyt alueelle 30 päivään. Lorenzo kertoi myös, että UNRWA:n rahoitus riittää kesäkuuhun 2025 asti, jonka jälkeisestä rahoituksesta ei ole tietoa. Euroopan maat ovat jakautuneita kahden valtion ratkaisusta, mutta positiivista kuitenkin on, että kaikki ovat yhtä mieltä humanitaarisen avun toimittamisesta Gazaan.

Valtuuskunta tapasi myös Etyjin Uzbekistanin toimiston johtajan Antti Karttusen. Karttunen taustoitti valtuuskuntaa laajasti Uzbekistanin poliittisesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta ja kehityksestä viimeisten vuosien ajalta.

2.2. Pohjoismainen vierailu Piilaaksossa ja IPU:n YK-kuuleminen New Yorkissa

Kaikki Pohjoismaat Islantia lukuun ottamatta osallistuivat jo perinteeksi muodostuneeseen vierailuun Yhdysvalloissa vuosittaisen IPU:n YK-kuulemisen yhteydessä. Tällä kertaa vierailu suuntautui San Franciscoon ja Piilaaksoon 10.–11.2.2025. Suomen IPU-ryhmästä vierailuun osallistuivat puheenjohtaja Ari Koponen ja varapuheenjohtaja Anne Kalmari.

Tanskan koordinoima vierailuohjelma keskittyi tekoälyn ja Big Techin merkitykseen. Alueena San Francisco ja Piilaakso valikoituivat ilmeiseksi vierailukohteeksi numeroidenkin valossa. Piilaakson alue on ylivoimainen, kun katsotaan startup-yritysten rahoitusta ja tekoälymallien määriä maailmassa. Teknologia-yritysten, yliopistotutkimuksen ja rahoituksen yhteys alueella on vertaansa vailla, ja näin ollen alue myös vetää puoleensa parhaita kyvykkyyksiä ympäri maailman.

Vierailukohteisiin kuuluivat muun muassa teknologiayritys NVIDIA, tekoäly-startup-yritys Anthropic, teknologian, sosiaalisen median ja digimarkkinoinnin tuotteita ja palveluita tarjoava yritys Meta, Stanfordin yliopisto, satelliittipalveluita tarjoava Planet Labs, meridrooniyritys Sairdron ja puolustusalan innovaatioyksikkö Defense Innovation Unit (DIU). Valtuuskunnat saivat myös esityksen Microsoftin Democracy Forward -osastolta sekä Kalifornian kuvernöörin toimiston kauppa- ja sijoitusedustajalta.

Vuoden 2025 IPU:n parlamentaarinen YK-kuulemistilaisuus järjestettiin New Yorkissa 13.–14.2.2025. IPU ja YK:n yleiskokouksen puheenjohtajan kanslia järjestivät yhdessä vuosittaisen kuulemisen, joka kokosi yhteen noin 180 parlamentaarikkoa 60 maasta. Tapahtuma toimi tärkeänä foorumina parhaiden käytäntöjen jakamiselle ja parlamentaarisen kontribuution muodostamiselle neljänteen kansainväliseen kehitysrahoituskonferenssiin, joka järjestettiin Sevillassa, Espanjassa 30.6.–3.7.2025. Suomen IPU-ryhmän puheenjohtaja Ari Koponen ja varapuheenjohtaja Anne Kalmari osallistuivat YK-kuulemiseen.

Kuulemisessa oli seitsemän interaktiivista paneelia, jotka käsittelivät kriittisiä aiheita, kuten kansainvälistä kauppaa, velkaa, verotusta, kehitysapua ja yksityisen sektorin investointeja. Se korosti kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) rahoituksen kiireellisyyttä vuoden 2030 määräajan lähestyessä. YK:n yleiskokouksen puheenjohtaja Philemon Yang ja IPU:n puheenjohtaja Tulia Ackson korostivat kumpikin parlamenttien lainsäädäntövaltaa globaalien sitoumusten muuttamisessa kansallisiksi toimiksi. Ackson korosti kasvavaa kuilua kestävän kehityksen tavoitteisiin, joka johtuu poliittisesta kyvyttömyydestä, epäoikeudenmukaisuudesta ja parlamenttien riittämättömästä sitoutumisesta.

Paneelien keskeisiä suosituksia olivat parlamentaaristen rakenteiden vahvistaminen, poliittisen tahdon rakentaminen ja osallistavien, avoimien budjettiprosessien priorisointi. Tietyt maaesimerkit – kuten Indonesian SDG-valvontakojelauta ja Qatarin julkinen osallistuminen – havainnollistavat, kuinka parlamentit voivat saada aikaan muutosta.

Kuulemisessa korostettiin verouudistusten tarvetta yritysveron kiertämisen torjumiseksi, oikeudenmukaisen uudelleenjaon tukemiseksi ja kotimaisten tulojen lisäämiseksi. Velkojen osalta vaadittiin oikeudenmukaisempaa ja ihmiskeskeisempää maailmanlaajuista velka-arkkitehtuuria, jossa olisi mekanismeja uudelleenjärjestelyä ja rahoitusinnovaatioita varten, kuten vihreitä joukkovelkakirjoja ja velan vaihtosopimuksia, joissa velkaa mitätöidään vastineeksi ympäristönsuojelusta. Myös kehitysyhteistyötä korostettiin painottaen tehokasta, avointa apua ja avunantajariippuvuuden vähentämistä.

Kauppakeskusteluissa vaadittiin osallistavampaa globaalia järjestelmää, oikeudenmukaisempia sopimuksia ja vastuullisuutta monikansallisille yrityksille. Lopuksi tarkasteltiin yksityisten investointien roolia ja puolustettiin kestävän kehityksen ja ihmisarvoisen työn normien mukaisia kumppanuuksia. Päätösistunnossa vahvistettiin näiden rahoitusvirtojen keskinäinen yhteys. Tulia Ackson kehotti parlamentaarikoita kannattamaan ihmiskeskeistä, läpinäkyvää politiikkaa ja valjastamaan innovaatioita ja monenvälistä yhteistyötä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

2.3. Pohjoismainen IPU-yhteistyö

Tanska toimi kertomusvuonna pohjoismaisen IPU-yhteistyön puheenjohtajanaan. Pohjoismaiset kokoukset toimivat valmistautumisena IPU:n yleiskokouksiin, ja ne ovat tiedonvaihdon ja yhteistyön kannalta keskeinen elementti Pohjoismaiden IPU-valtuuskuntien työskentelyssä.

Tanska järjesti kertomusvuonna kaksi pohjoismaista IPU-kokousta. Ensimmäinen kokous järjestettiin 13.2.2025 New Yorkissa IPU:n YK-kuulemisen yhteydessä. Suomen valtuuskunnasta kokoukseen osallistuivat puheenjohtaja Ari Koponen (ps) ja varapuheenjohtaja Anne Kalmari (kesk). Keskeisimpinä kysymyksinä kokouksessa keskusteltiin Pohjoismaiden koordinoituista toimista seuraavassa IPU-yleiskokouksessa ja länsimaiden 12+-maaryhmäkokouksissa sekä suunniteltiin muita tulevia kokouksia. Vuoden jälkimmäinen pohjoismainen kokous järjestettiin Bornholmin saarella Tanskassa. Kokous osui Bornholmiin mielenkiintoiseen aikaan keskellä Itämeren kiristyviä geopoliittisia jännitteitä. Tanskan lentokenttiä oli jouduttu sulkemaan droonihavaintojen takia (ml. Bornholmin lentokenttä Rønnessä). Eduskunnasta kokoukseen osallistuivat Suomen IPU-ryhmän puheenjohtaja Ari Koponen ja varapuheenjohtaja Anne Kalmari. Kokouksessa kuultiin vanhempaa tutkijaa Flemming Splidsboel Hansenia Danish Institute for International Studies -instituutista *turvallisuuspolitiikan kehityksestä Itämerellä*. Kokouksessa myös käsiteltiin tulevia yleiskokouksia ja pohjoismaisia IPU-kokouksia.

Vuoden 2026 alusta pohjoismaisen IPU-yhteistyön puheenjohtajuus siirtyy Tanskalta Suomelle.

3. ARKTISEN ALUEEN PARLAMENTAARIKKOKONFERENSSIN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Jo yli 30 vuotta toiminut arktinen parlamentaarikkokonferenssi on arktisten maiden parlamenttien välinen yhteistyöelin, jonka tavoitteena on etsiä kansallisesti ja kansainvälisesti ratkaisuja arktisen alueen haasteisiin sekä vahvistaa suhteita arktisten maiden parlamenttien ja olennaisten sidosryhmien kesken. Toiminta käynnistyi 1990-luvun alkupuolella pitkälti Suomen aloitteellisuuden ansiosta.

Arktisen parlamentaarikkokonferenssin jäseniä ovat kansalliset arktiset valtuuskunnat Suomesta, Ruotista, Norjasta, Islannista, Tanskasta, Venäjältä, Yhdysvalloista ja Kanadasta sekä Euroopan parlamentista. Alkuperäiskansoja edustavat järjestöt ja muut keskeiset sidosryhmät ovat

parlamentaarikkokonferenssin pysyviä osanottajia. Toiminnassa ovat mukana myös Arktisen neuvoston tarkkailijamaiden edustajat.

Venäjää ei ole keväästä 2022 lähtien kutsuttu arktiseen parlamentaarikkokonferenssiin tai muihin arktisen parlamentaarikkoyhteistyön tapahtumiin sen Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi. Päätös kutsumatta jättämisestä on tehty yksimielisesti muiden jäsenmaiden kesken.

Eduskunnan puhemiesneuvosto asettaa vaalikaudeksi kerrallaan kuusihenkisen valtuuskunnan arktiseen parlamentaarikkokonferenssiin. Valtuuskunnan puheenjohtajana oli kertomusvuonna edustaja Olga Oinas-Panuma (kesk) ja varapuheenjohtajana Niina Malm (sd). Valtuuskunnan muita jäseniä olivat edustajat Heikki Autto (kok), Sara Seppänen (ps), Jaana Strandman (ps) ja Ville Väyrynen (kok). Edustaja Ville Väyrynen nimitettiin helmikuussa 2025 valtuuskunnan jäseneksi Mari-Leena Talvitien tilalle, joka siirtyi tiede- ja kulttuuriministeriksi. Valtuuskunnan jäsenillä ei ole varajäseniä.

3.1. Suomen valtuuskunnan kokoukset

Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta kokoontui vuoden 2025 aikana kolme kertaa. Sen lisäksi valtuuskunnan toimintaan kuuluivat vierailut ja tapaamiset sekä monipuolinen osallistuminen arktisen tematiikan puitteissa tapahtuviin tilaisuuksiin ja kokouksiin.

Vuoden ensimmäinen valtuuskunnan kokous pidettiin 12.2.2025, ja sen aiheena oli varautumis- ja pelastuspalveluyhteistyö arktisilla alueilla. Neuvotteleva virkamies Wivi-Ann Wagello-Sjölund sisäministeriöstä kertoi Arktisen neuvoston alaisen varautumis- ja pelastuspalvelutyöryhmä EPPR:n toiminnasta (EPPR = Emergency Prevention, Preparedness and Response). Alun perin EPPR-työryhmän perustamisen sykäyksenä oli tarve kehittää ympäristöriskeihin liittyvää kansainvälistä varautumisyhteistyötä arktisilla alueilla. Nykyisinkin ympäristöriskeihin liittyvä varautumistyö on tärkeä osa työryhmän työskentelyä, mutta sen rinnalla myös pelastuspalveluiden ja ennaltaehkäisevän toiminnan roolit ovat vahvistuneet.

Valtuuskunta kävi keskustelua EPPR-työryhmän työstä ja muun muassa siitä, miten Grönlannin rooli tulee jatkossa oletettavasti vahvistumaan arktisessa yhteistyössä.

Valtuuskunnan toimintasuunnitelma hyväksyttiin kokouksessa.

**

Valtuuskunnan seuraava kokous oli 4.6.2025, ja silloin vieraana oli ulkoministeri Elina Valtonen aiheenaan *Suomen arktisen politiikan tavoitteet ja painopisteet*. Ministeri Valtonen totesi, että kansallinen ja kansainvälinen kiinnostus arktisiin teemoihin on kasvanut. Suomen Nato-jäsenyys ja siihen liittyvä arktinen ulottuvuus, Itämeren alueen tapahtumat, Yhdysvaltojen kommentit Grönlannista – kaikki nämä ovat osa isompaa kuvaa, jossa kattoteemana on arktinen alue.

Suomen tulokulma arktisiin asioihin ei ole vain sotilaallinen, vaikka julkisuudessa se puoli onkin korostunut. Suomelle arktisen alueen osalta tärkeää on myös *arctic governancen* eli arktisen hallinnan ja omistajuuden säilyttäminen arktisilla mailla. Tässä kontekstissa Arktisen neuvoston merkitys on keskeinen sen toimiessa arktisten maiden hallitusten välisenä yhteistyöelimenä. Suomen edun mukaista ei ole horjuttaa Arktisen neuvoston asemaa. Tärkeää on, että arktista politiikkaa ja arktisen alueen kehittämistä johdetaan arktiselta alueelta käsin, ei sen ulkopuolelta.

Ministeri vahvisti, että arktisen sateenvarjon alla Suomelle keskeisiä teemoja ovat edelleen ilmastonmuutos, luonnonvarat, alkuperäiskansat ja taloudellinen yhteistyö. Myös Yhdysvaltojen, Kanadan ja Suomen

välisiä jäänmurtajayhteistyötä edistävä *Ice Pact* nähdään yhtenä elementtinä arktisessa kokonaisuudessa.

**

Valtuuskunnan 10.10.2025 pidettyyn vuoden viimeiseen kokoukseen saatiin vieraaksi Tampereen yliopiston apulaisprofessori Rinna Kullaa. Hänen aiheensa oli *Venäjä ja arktinen*. Venäjän arktisella alueella on parhaillaan käynnissä syvälinen muutos, jossa keskeisinä elementteinä ovat ilmastomuutos, kasvavat geopoliittiset jännitteet sekä isot infrastruktuurihankkeet.

Esityksen jälkeen käytiin monipolvista keskustelua Suomen roolista arktisessa maailmassa.

3.2. Muut tapahtumat

Valtuuskunta on linjannut, että virallisten kokousten lisäksi sen eräs tavoite on syventää tuntemustaan arktisen tematiikan aiheista tapaamisten, tutustumiskäyntien ja vierailujen avulla. Valtuuskunnan jäsenet ovat osallistuneet arktisiin tapahtumiin Suomessa, ja ulkomailla sekä tavanneet Suomessa vierailevia toimijoita arktisten asioiden tiimoilta.

**

Kanadan alkuperäiskansa-asioiden ministeri Patty Hajdu tapasi eduskunnan arktista valtuuskuntaa 18.2.2025 osana delegaationsa Suomeen suuntautunutta monipäiväistä vierailua.

Presidentti Trumpin virkaanastujaisten jälkeen kanadalaiset ovat joutuneet kohtaamaan läheisimmän ja tärkeimmän naapurinsa arvaamattomuuden. Poliittinen ilmasto on Kanadassa nopeassa muutoksessa, ja yksi esimerkki siitä on *Canada First* -liikkeen vahvistuminen. Tapaamisessa käytiin myös keskustelua siitä, miten DEI-teemat ovat eri puolilla nousseet kritiikin kohteeksi. DEI-periaatteista luopuminen on synnyttänyt huolta alkuperäiskansojen keskuudessa.

Keskusteluissa todettiin yhteisesti, että arktisella alueella turvallisuuspoliittiset kysymykset ovat tulleet entistä tärkeämmiksi, samoin muun muassa logistiikkareitit ja meriyhteyksien kehittäminen. Alkuperäiskansojen syvä yhteys luontoon tulisi huomioida arktisen politiikan painopisteissä.

Kanadalaisille kerrottiin Venäjän toiminnasta Itämerellä, hybridivaikuttamisesta sekä Suomen sisäistä ja ulkoista turvallisuutta koskevista keskusteluista sekä ammattiyhdistyksiensä toiminnasta. Myös saamelaisien asemaa sivuttiin.

**

Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan (AFET) jäsen Mika Aaltola kävi tapaamassa arktisen valtuuskunnan jäseniä eduskunnassa 26.2.2025. Mika Aaltola seuraa Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnassa arktisia asioita EPP:n vastuuhenkilönä ja varjoraporttoijana.

Arktisuus on yksi keino profiloida Suomea kansainvälisillä kentillä niin, että meitä ei nähdä vain Venäjän naapurimaana. EU on ollut vuosia suhteellisen eleeen arktisissa asioissa, mutta viime aikoina on ollut havaittavissa merkkejä siihen suuntaan, että EU on alkanut herätä arktisten alueiden merkitykseen geopolitiittisesti ja laajemminkin. On todennäköistä, että jatkossa arktinen politiikka tulee olemaan entistä vahvemmin suurvaltavetoista.

Avaruusyhteistyössä on vahva linkki arktiseen maailmaan, sillä nykyisin satelliittien rooli esimerkiksi tutkimussektorilla, logistiikassa ja huoltovarmuustoiminnassa on keskeinen.

EU:n seuraavan rahoituskauden valmistelut ovat parhaillaan käynnissä, ja keskusteluissa todettiin yhteisesti, että prosessiin olisi tärkeää saada ajettua aiempaa vahvemmin myös arktisen politiikan rahoitusta.

Vierailu Rovaniemellä ja Sodankylässä 18.–19.3.2025

Suomen arktinen valtuuskunta teki kaksipäiväisen vierailun Rovaniemelle ja Sodankylään 18.–19.3.2025. Matkan aikana vierailtiin Lapin yliopiston yhteydessä toimivassa Arktisessa keskuksessa sekä Sodankylässä sijaitsevassa Ilmatieteen laitoksen Arktisessa avaruuskeskuksessa.

Vierailu alkoi Rovaniemeltä, jossa valtuuskunta pääsi tutustumaan Arktisen keskuksen työhön. Tutkimusta Arktisessa keskuksessa tehdään tällä hetkellä neljässä tutkimusohjelmassa: 1) arktinen politiikka ja kehitys, 2) arktiset yhteisöt ajassa, 3) globaalimuutoksen tutkimus ja 4) oikeudenmukainen vihreä siirtymä.

Keskustelun pääaiheina olivat ilmastonmuutos, vihreä siirtymä, ilmastonmuokkaus ja ympäristösaasteiden hallinta. Tutkijoiden viesti oli selvä: pohjoisilla alueilla lämpötilat ovat kohonneet huomattavasti nopeammin kuin keskimäärin muualla maailmassa. Suomessa ollaan 2–3 astetta pitkän aikavälin keskiarvoja korkeammalla tasolla, Pohjois-Suomessa vielä tätäkin korkeammalla. Tutkimukset osoittavat, että ilmastonmuutos on peruuttamattomasti käynnissä, ja yhteiskunnan tasolla siihen sopeutuminen on pakko, ei enää optio. Muun muassa puolustushallinnossa tähän on jo herätty.

Arktisen alueen vihreässä siirtymässä maankäytön kysymykset ovat hyvin monimutkaisia. Paine edistää vihreän siirtymän hankkeita Pohjois-Suomessa on kasvanut, ja huoltovarmuuskysymyksiin liittyvät tie- ja logistiikkaverkostojen kehittämistarpeet mutkistavat asetelmaa entisestään. Eniten vihreän siirtymän hankkeita on valmisteilla tai suunnitteilla Keski-Lapin alueelle, jonne kaavillaan uutta kaivosteollisuutta ja tuulivoimaa. Kun ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja fossiilisten päästöjen määrää halutaan vähentää ja Suomen mineraalimavaraisuutta lisätä, nämä sinänsä hyvää tarkoittavat toimet synnyttävät kuitenkin myös kielteisiä vaikutuksia luonnolle, poronhoitajille sekä alueen asukkaille yleisemminkin.

Ilmastonmuokkaus on toistaiseksi huonosti tunnettu osa-alue ilmastotutkimuksessa. Ilmastonmuokkauksen keinoja ovat aerosoli-injektiot, auringonvalon heijastamismenetelmät, lumettaminen, meripilvien vaalentaminen ja pilvien ohentaminen. Aihe herättää ristiriitaisia ajatuksia, ja sitä on ajoittain käytetty myös salaliittoteoreetikkojen keinovalikoimassa. Vaikka ilmastonmuokkaus on yksi ilmastotutkimuksen osa-alueista ja se saattaa tulevaisuudessa tarjota yhden lähestymistavan ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun, se on kuitenkin nykytietämyksen perusteella teholtaan rajallinen, epävarma ja ennen muuta paikallinen. Se ei pysty korvaamaan tarvetta hillitä hiilidioksidin määrää ilmakehässä ensisijaisesti päästöjä suitsimalla.

Seuraavana päivänä valtuuskunta tutustui Ilmatieteen laitoksen Arktiseen avaruuskeskukseen Sodankylän Tähtelässä. Tähtelän alueella olevat lukuisat antennit, säähavaintoasemat ja säätutkat vastaanottavat ja toimittavat dataa, jota hyödynnetään muun muassa ilmastotutkimuksessa ja avaruussään seurannassa, mutta myös säätiedotuksissa, maanpuolustuksessa, jääpalveluissa, ilmailussa, metsäpalojen ehkäisyssä ja niin edelleen. Tähtelä on Pohjois-Euroopan tärkein alue satelliittitutkimuksen ja mittauskapasiteettinsa näkökulmasta.

Valtuuskunnan kuulemissa alustuksissa todettiin tieteellisesti olevan kiistatonta, että ilmakehän hiilidioksi- ja metaanipitoisuudet jatkavat kiihtyvää kasvuaan, merenpinta nousee ja ilmaston ääri-ilmiöt lisääntyvät. Tehokkain ratkaisu ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi tai hidastamiseksi olisi fossiilisten päästöjen radikaali supistaminen. Tässä ihmiskunta ei toistaiseksi ole onnistunut. Aiemmin asetettu 1,5 asteen tavoite ilmaston lämpenemiseksi on jo menetetty. Tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että

noin 25 vuoden päästä Etelä-Lapissa on Etelä-Suomen nykyinen ilmasto ja Etelä-Suomessa puolestaan nykyinen Pohjois-Saksan ilmasto.

Euroopan ilmastopäästöt ovat viime vuosina laskeneet, ja nykyisin ne muodostavat vain 6 prosenttia maailman päästöistä. Vaikka Euroopan päästövähennyskehitys on ollut positiivista, se ei yksin riitä, sillä ilman ”ilmastopahiksien” (Kiina, Yhdysvallat, Intia ja Brasilia) toimia fossiilisten päästöjen vähentäminen ei globaalilla tasolla tule onnistumaan. Lento- ja laivaliikenteen päästöt ovat kokonaisuudessaan vähäisiä, ja toisin kuin ehkä usein ajatellaan, niitä vähentämällä ei ilmastonmuutosta ratkaista.

Toistaiseksi NASA on ollut johtoasemassa kansainvälisessä satelliittitutkimuksessa, mutta pian tilanne tulee muuttumaan EU:ssa parhaillaan käynnissä olevien miljardiluokan satelliittihankkeiden valmistuttua. Jatkossa yksittäisten maiden päästölähteitä pystytään määrittelemään aikaisempaa tarkemmin (jopa tehdastasolla), ja tällä on merkitystä muun muassa Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden seurannassa. On vahvoja viitteitä siitä, että nykyisin maat ilmoittavat hiilidioksidipäästönsä alakanttiin ja kaunistelevat päästölukujaan.

Paluumatkalla Rovaniemelle valtuuskunta vieraili Ilmatieteen laitoksen Pohjois-Suomen lento- ja sotilas-sääpalvelussa, joka sijaitsee Rovaniemen lentoasemalla.

Lisäksi valtuuskunnan jäsenet osallistuivat useisiin arktisiin tapahtumiin vuoden aikana Suomessa ja ulkomailta. Näistä mainittakoon Arctic Spirit -konferenssi 5.–7.5.2025 Rovaniemellä, EU:n arktinen foorumi Levillä 26.–27.6.2025 ja arktisen maailman suur tapahtuma Arctic Circle 16.–19.10.2025 Reykjavikissa.

3.3. Suomen arktisen valtuuskunnan kansainvälinen toiminta

3.3.1. Arktisen parlamentaarikkokonferenssin pysyvä komitea

Arktisen valtuuskunnan puheenjohtaja Olga Oinas-Panuma on Suomen edustaja arktisen parlamentaarikkokonferenssin pysyvässä komiteassa (*Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region, SCPAR*). Kaksi kertaa vuodessa kokoontuva pysyvä komitea johtaa kansainvälistä arktista parlamentaarikkoyhteistyötä.

Pysyvän komitean kokousten ohella valtuuskuntien puheenjohtajat kokoontuvat tarvittaessa myös muutoin eri teemojen äärelle keskustelemaan ja käsittelemään ajankohtaisia arktisia aiheita. Valtuuskunnan toimintaperiaatteiden mukaisesti puheenjohtajan ollessa estyneenä myös muut arktisen valtuuskunnan jäsenet voivat toimia Suomen edustajana pysyvän komitean kokouksissa.

Pysyvän komitean kokous Tromssassa 26.1.2025

Kertomusvuonna arktisen parlamentaarikkokonferenssin johtoelimenä toimiva pysyvä komitea kokoontui kaksi kertaa. Vuoden ensimmäinen kokous pidettiin 26.1.2025 Tromssassa, jossa pääaiheina olivat Grönlanti-keskustelu ja arktista parlamentaarikkoyhteistyötä linjaavan ohjesäännön uudistaminen.

Kokous aloitettiin kuumimmalla päivänpoliittisella aiheella, keskustelulla Grönlannista. Tanskan arktisen valtuuskunnan puheenjohtajana ja myös koko arktisen parlamentaarikkoyhteistyön puheenjohtajana toimiva Tanskan parlamentin grönlantilainen jäsen Aaja Chemnitz korosti lähtökohtana olevan, että Grönlanti haluaa päättää itse omista asioistaan ja kansainvälisistä suhteistaan. Nykyisin Tanskalla on

oikeus päättää yli 40:stä Grönlantia koskevasta aiheesta (muun muassa siitä, kuka määrittää grönlantilaiseksi), ja tähän halutaan muutosta. Grönlanti ei ole myynnissä, ja itsenäisyys on maan pitkän aikavälin tavoite.

Toisena isona aiheena oli syksyllä 2024 käynnistynyt keskustelu arktista parlamentaarikkoyhteistyötä linjaavasta ohjesäännöstä. Ohjesääntö on osin vanhentunut, ja erityisesti Tanska-Grönlanti on pitänyt yllä sen päivittämistarvetta niin, että se vastaisi paremmin muuttuneita geopoliittisia olosuhteita (ref. Venäjä, mutta myös Grönlannin asema arktisessa politiikassa).

Päivitystyön suhteen pöydällä oli kaksi vaihtoehtoa: 1) tehdään päivitetty rinnakkaisohjesäännöt, jotka ovat voimassa toistaiseksi, tai 2) ei tehdä mitään, koska vanhoillakin ohjesäännöllä voidaan edetä. Ohjesääntö ei ole kansainvälisoikeudellinen sopimus, joten sen päivittämättä jättäminen ei estä yhteistyön jatkamista.

Aiheesta käydyssä keskustelussa esitettiin näkemyksiä puolesta ja vastaan, ja osa osallistujista jätti kokonaan ottamatta kantaa asiaan. Kompromissivaihtoehtona esitettiin, että tehtäisiin selvitys siitä, mitä ohjesäännön uudistaminen käytännössä merkitsisi. Suomen näkemys oli, että nykyisenkaltaista yhteistyötä voidaan hyvin jatkaa vanhankin ohjesäännön puitteissa eikä päivitykseen ole välttämätöntä lähteä. Jos asia kuitenkin on muille tärkeä, selvitystyö voidaan aloittaa.

Pysyvän komitean kokous 22.–23.9.2025 Oulussa

Vuoden toinen pysyvän komitean kokous toteutettiin Suomen järjestämänä 22.–23.8.2025 Oulussa. Oulun kaupunki tarjosi kokoukselle tilat ja oli muutenkin tärkeä yhteistyökumppani tapahtuman eri vaiheissa. Kokousagendalla olivat pohjoisten alueiden jätehuolto sekä valmiusasiat, energiakysymykset ja 6G-teknologia. Näistä kolmesta viimeisestä kuultiin asiantuntija-alustukset.

Valmiusasioista esityksen piti sisäministeriön neuvotteleva virkamies Wivi-Ann Wagello-Sjölund, joka on Suomen edustaja Arktisen neuvoston valmius- ja pelastustyöryhmässä (*EPPR, Emergency Prevention, Preparedness and Response Working Group*). Työryhmä kehittää tilannekuvaa ja tehokkaita koordinaatiomenetelmiä, jotta arktisten maiden viranomaiset pystyvät ympäristö- tai muun suuronnettomuuden tullen mahdollisimman saumattomaan yhteistyöhön.

Energiakysymyksissä käsiteltiin vedyn roolia pohjoisten alueiden energiahuollossa Oulun yliopiston professori Marko Huttulan esityksen pohjalta. Energian tarve kansallisesti ja globaalisti lisääntyy koko ajan, ja vety on lupaava, lähes päästötön energiamuoto. Arktisilla alueilla energiakysymykset ovat pitkien välimatkojen, kylmän ilmaston ja maankäyttöön liittyvien kysymyksien vuoksi erityisen monimutkaisia, ja vety voisi olla yksi ratkaisu tässä kokonaisuudessa. Aiheen edistäminen edellyttää läheistä yhteistyötä sekä arktisten maiden että pohjoisten alkuperäiskansojen kanssa. Toistaiseksi vetyasioissa aktiivisia ovat olleet lähinnä Suomi ja Ruotsi.

Kolmas kokoukseen kutsuttu asiantuntija-alustaja oli Oulun yliopiston tutkimuksen vararehtori, professori Matti Latva-aho, joka kertoi 6G-teknologian mahdollisuuksista ja haasteista arktisilla alueilla. 6G tuo mukanaan nykyistä merkittävästi suuremman tiedonsiirtonopeuden, vahvan linkin tekoälyyn ja laajennettuun todellisuuteen, tehokkaamman automatisaation sekä häviävän pienen viiveen, jolloin tarjoutuu kokonaan uusia mahdollisuuksia esimerkiksi etäkirurgiassa ja terveydenhuollossa. Arktisilla alueilla 6G:n käyttö liittyy myös huoltovarmuuteen ja puolustuspolitiikkaan. 6G-järjestelmän standardeja laaditaan parhaillaan, ja näillä näkymin 6G:n kaupallinen käyttöönotto alkaa vuoden 2030 tienoilla.

Arktinen parlamentaarikkokonferenssi

Arktisen yhteistyön puitteissa järjestetään joka toinen vuosi arktinen parlamentaarikkokonferenssi, jonne osallistuvat eri maiden parlamenttien arktisten valtuuskuntien jäsenet. Konferenssin järjestämisvastuu kiertää rotaatioperiaatteella jäsenmaiden kesken, ja konferenssissa käsitellään monipuolisesti arktiseen yhteistyöhön liittyviä aiheita. Edellinen konferenssi toteutettiin Ruotsin parlamentin isännöimänä Kiirunassa vuonna 2024, joten kertomusvuonna konferenssia ei pidetty.

4. AASIAN JA EUROOPAN PARLAMENTAARISEN KOKOUKSEN ELI ASEPIN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Eduskunnan puhemiesneuvosto asettaa vaalikaudeksi kerrallaan kolmihenkisen ASEP-valtuuskunnan, jonka jäseniä tällä vaalikaudella ovat edustajat Atte Kaleva (kok), Timo Harakka (sd) ja Laura Huhtasaari (ps).

ASEP eli *Asia–Europe Parliamentary Meeting* pyrkii edistämään Euroopan ja Aasian maiden parlamenttien välistä yhteistyötä kokouksilla ja muilla yhteisillä tapahtumilla. Toiminta jatkui säännöllisenä aina vuoteen 2022 asti, jolloin Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Sen jälkeen Euroopan ja Aasian välillä on vallinnut näkemusero siitä, miten Venäjään tulee nykyisessä tilanteessa suhtautua. Eurooppa haluaa sulkea Venäjän ASEP-toiminnan ulkopuolelle, mutta suurin osa Aasian maista ei kannata tätä linjaa, ja tästä on syntynyt umpikuja, jonka seurauksena yhteisiä ASEP-kokouksia ei ole pystytty järjestämään.

Vallitsevasta tilanteesta huolimatta Suomen ASEP-valtuuskunta on pitänyt tärkeänä parlamentaarisen yhteistyön jatkamista ja suhteiden luomista aasialaisiin parlamentaarikkoihin myös nykyisissä olosuhteissa. Aasiasta Suomeen vierailulle saapuneita kansanedustajia on tavattu Helsingissä, ja ASEP-valtuuskunnan puheenjohtaja on osallistunut alueelle tehtyyn puhemiesvierailuun osana eduskunnan delegaatiota.

Joulukuussa 2025 eduskunnan ASEP-delegaation jäsenet Atte Kaleva ja Timo Harakka sekä valtuuskunnan sihteeri tekivät vierailun Pakistaniin. Pakistan on merkittävä alueellinen toimija, mutta Suomessa huonosti tunnettu, eikä korkean tason vierailuja Suomesta Pakistaniin tai toisin päin ole viime vuosina juuri ollut.

ASEP-delegaation matkaohjelmaan kuului tapaamisia Pakistanin parlamentissa, EU:n ulkosuhdehallinnon Pakistan-delegaatiossa, Pakistanin ja Intian tulitaukoa Kashmirissa valvovassa YK:n UNMOGIP-ope-raatiassa sekä Suomen kunniakonsuli Asad Ansarin kanssa. Vierailu oli erittäin onnistunut, ja se osaltaan vahvisti Suomen ja Pakistanin välisiä suhteita sekä syvensi ymmärrystä Pakistanin sisä- ja ulkopoliittisista painopisteistä. Globaalilla tasolla taloudellinen, poliittinen ja väestöllinen painopiste on siirtymässä yhä vahvemmin Aasiaan, ja on Suomen edun mukaista pitää yllä monipuolisia suhteita alueen maiden, myös Pakistanin, kanssa.

5. ITÄMEREN PARLAMENTAARIKKOKONFERENSSIN ELI BSPC:N SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Suomen aloitteesta rautaesiripun romahtamisen jälkeen perustettu Itämeren parlamentaarikkokonferenssi (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC) koostuu kymmenestä kansallisesta parlamentista,

seitsemästä alueellisesta lainsäädäntöelimestä sekä viidestä muusta kansainvälisestä parlamenttienvälisestä yhteistyöjärjestöstä.

Maarianhaminan elokuisessa 34. Itämeri-konferenssissa tuomittiin Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, vahvistettiin sitoutuminen Ukrainan tukemisen jatkamiseen sekä todettiin tarve yhteisille toimille disinformaation levittämisen, demokratian kyseenalaistamisen ja hybridivaikuttamisen torjumiseksi. Tämän lisäksi konferenssiin osallistuneet parlamentaarikot käsittelivät yhdessä hallitusten, sidosryhmien sekä Itämeren parlamentaarisen nuorisofoorumin (BSPYF) edustajien ja asiantuntijoiden kanssa toimeenpanovallan, viranomaisyhteistyön ja parlamentaarisen diplomatian vuorovaikutusta alueellisen turvallisuuden, demokratian ja infrastruktuurin eheyttämiseksi, vahvistamiseksi ja turvaamiseksi lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Itämeri-parlamentaarikot hyväksyivät 34. konferenssin päätteeksi yksimielisesti päätöslauselmansuosituksen, joissa edellytetään hallituksilta konkreettisia toimenpiteitä. Kansallisten valtuuskuntien tulee saada suositusten toimeenpanosta sektorikohtainen kirjallinen selonteko, mukaan lukien aiemmista päätöslauselmista mahdollisesti toimeenpanematta jääneet suositukset, viimeistään maaliskuun 2026 loppuun mennessä. Useissa jäsenparlamenteissa Itämeri-yhteistyötä koskevat asiakirjat, kuten päätöslauselma ja loppuraportti, käsitellään asianomaisissa valiokunnissa ja/tai täysistunnossa. Suomen Itämeri-valtuuskunta pitää tärkeänä, että vastaava menettely otetaan käyttöön myös Suomessa ja että käytäntöjä pyritään yhtenäistämään.

BSPC:n energiaturvallisuustyöryhmän (Working Group on Energy Security, Self-sustainability, Resilience and Connectivity) kaksivuotinen toimikausi päättyi konferenssissa julkaistuun loppuraporttiin. Raportissa tarkastellaan kattavasti energiaturvallisuuteen, varautumiseen, resilienssiin ja verkottumiseen liittyviä alueellisia haasteita erityisesti kriisitilanteisiin varautumisen näkökulmasta.

Eduskunnan Itämeri-valtuuskunnan varapuheenjohtaja Mikko Polvinen (ps) korosti puheenvuorossaan Itämeren alueen hallitusten välisen yhteistyön tiivistämisen tarvetta sabotaasien, kyberhyökkäysten ja informaatiovaikuttamisen torjumiseksi. Hän painotti yhteisen uhka-arvioinnin kehittämistä, yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kriisinkestävyyden vahvistamista sekä nopeiden vastatoimien merkitystä. Lisäksi Aalto-Setälä toi esiin tarpeen tehostaa ja koordinoita toimia varjolaivaston ja pakotteiden kiertämisen torjumiseksi. Hänen mukaansa varjolaivastoon kohdistuvia pakotteita tulisi laajentaa koskemaan myös lippuvaltioita ja logistiikkayhtiöitä, ja öljyonnettomuuden riski Itämerellä on merkittävä.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin puheenjohtajuus ja presidenttiys siirtyivät välittömästi 34. konferenssin päätyttyä Ahvenanmaalta Schleswig-Holsteinin alueparlamentille ja sen puhemies Kristina Herbstille (CDU). Schleswig-Holsteinin puheenjohtajakaudella keskeisiä teemoja ovat digi- ja kyberturvallisuus sekä nuorten tulevaisuus virtuaalisen todellisuuden, pandemioiden ja konfliktien leimaamassa toimintaympäristössä. Nämä teemat ovat keskiössä myös Lyypekissä 30.8.–1.9.2026 järjestettävässä 35. Itämeri-konferenssissa. Lisäksi järjestön toimintatapojen kehittäminen on ajankohtaista, kun uutena pääsihteerinä aloittanut Schleswig-Holsteinin EU-virkamies Jan Diedrichsen on käynnistänyt käytäntöjen uudistamisen.

Puhemiesneuvoston nimeämä Itämeri-valtuuskunta on yksi eduskunnan yhdeksästä kansainvälisestä parlamentaarisesta toimielimestä. Valtuuskuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, kolme varsinaista jäsentä sekä viisi varajäsentä. Valtuuskunnan toimintaan sisältyvät varsinainen istunto (Itämeri-konferenssi), jonka vuosittain vaihtuva puheenjohtajamaa järjestää elokuun loppupuolella, sekä pysyvän komitean, työryhmien, sihteeristön ja Suomen valtuuskunnan kokoukset, joita järjestetään vuosittain pääsääntöisesti 3–4 kutakin.

5.1. Istunto

34. Itämeri-konferenssin avasi tasavallan presidentti Alexander Stubb, joka totesi Venäjän hybriditoimintojen vaarantavan alueellista turvallisuutta ja vakautta. Hän kuvasi Ukrainan sodan historialliseksi käännekohtaksi, joka muuttaa maailmanjärjestystä, eikä paluuta entiseen ole. Presidentti painotti, että yhteydet Venäjään voivat jatkua vain, jos sota päättyy oikeudenmukaiseen rauhaan, joka kunnioittaa Ukrainan alueellista koskemattomuutta. Hän toi esiin myös varjolaivaston toiminnan ympäristöriskejä ja pakotteiden kiertämistä muistuttaen, että Itämeren koko vesimäärän vaihtumiseen kuluu jopa 30 vuotta.

Latvian Saeiman varapuhemies Antoņina Ņenaševa korosti rauhan rakentamisen tärkeyttä luottamuksella ja yhteistyöllä, ei pelkästään asein. Hän varoitti Venäjän pyrkimyksistä horjuttaa yhteiskuntia hybridioperaatioiden avulla. Julija Navalnaja, oppositiojohtaja Aleksei Navalnyin leski, esitti visionsa tulevaisuuden Venäjästä "normaalina eurooppalaisena valtiona" ja varoitti Venäjän eristäytymisestä, joka alkoi Krimin miehityksestä ja Donbassin sodasta.

Konferenssissa käsiteltiin myös Itämeren ekologista tilaa ja ympäristönsuojelua. Rüdiger Stempel, HELCOMin pääsihteeri, varoitti ympäristön tilan pahenemisesta ja ilmastonmuutoksen negatiivisista vaikutuksista. Sara Söderström Tukholman yliopistosta esitteli Itämeren kalastustilannetta, erityisesti turskan ja sillin huolestuttavaa tilaa. Riianlahden kalakantojen suojelukäytännöt nostettiin esiin esimerkkinä. Nuorisosedustajat kritisoivat Suomea ja Ruotsia Pohjanlahden kalakantojen hoidosta.

Ahvenanmaan maakuntapäivien puhemies ja BSPC:n meripoliitikkaraporttoija Jörgen Pettersson luonnehti alueen vilkasta liikennettä taloudellisen toiminnan perustana. Venäjän muuttuvat liikennereitit ja logististen ketjujen uudelleenreitittäminen tuovat lisää haasteita. Merenalainen infrastruktuuri on haavoittuvainen, ja alueen valtioilta puuttuvat selkeät toimintaohjeet. Vihreän siirtymän osalta Itämeren satamat hyödyntävät uusinta teknologiaa, mutta intermodaaliseen infrastruktuuriin ja rajat ylittävään yhteistyöhön tulisi investoida enemmän.

Venäjä käyttää kaikkia käytettävissä olevia keinojaan alueen vakautta horjuttaakseen, erityisesti varjolaivaston aluksia, joiden määrä on arviolta 100–150 viikossa. Nämä alukset muodostavat suuren ekologisen riskin, mutta vain pieni osa niistä on pakotelistattu. Baltian maat irrottautuivat helmikuussa 2025 Venäjän energiaverkosta, mutta Norjan Pohjanmeren kaasuputki on edelleen Euroopan energiaturvallisuuden heikkous. Itämeri-parlamentaarikot ilmaisivat huolensa siitä, että Venäjä ja Kiina tietävät Euroopan infrastruktuureista enemmän kuin itse Eurooppa. Lainsäädännön porsaanreikien hyödyntäminen osana hybridivaikuttamista on jatkuva huolenaihe, ja viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedonkulku tarvitsevat parannuksia.

Naton energiaturvallisuuden osaamiskeskuksen asiantuntija Marlen Rein korosti energia- ja kyberturvallisuuden yhteyttä. Hän varoitti, että riippuvuus kiinalaisesta teknologiasta on kasvanut, vaikka osa EU:sta on jo herännyt tähän uhkaan. Itämeri-parlamentaarikot tukivat koordinoituja ja ennakoivia EU- ja NATO-tason toimenpiteitä sekä esittivät kiinnostusta innovatiivisiin turvallisuusratkaisuihin, kuten OX2-yrityksen turvallisuuskonseptiin ja Kajaanin supertietokoneiden hyödyntämiseen vihreän energian tuotannossa.

Hybridiosaamiskeskuksen verkostojohtaja Jukka Savolainen esitteli keskuksen toimintaa ja harjoituksia, jotka keskittyvät sabotaasiin ja valtioiden reagointikyvyn testaamiseen. Hän huomautti, että Itämeren alueella puuttuvat selkeät toimintatavat ja kyky reagoida nopeasti. Henrik Ringbom, merioikeuden professori, käsittelee sabotaasitoiminnan lainsäädännöllisiä kysymyksiä ja totesi, että lännen on sovellettava nykyistä lainsäädäntöä tehokkaammin, sillä porsaanreiät voivat johtaa eskalaatioon. Andris Kulbergs

(Latvia) korosti, että Ukrainan sodan päättäminen olisi merkittävä ilmastoteko ja vaatisi suuria resursseja Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Latvian entinen presidentti Egils Levits totesi, että Eurooppa kärsii rationaalisen ajattelun kriisistä. Venäjä ylläpitää strategista epävarmuutta pyrkiessään heikentämään lännen yhteistyötä ja kylvämään eripuraa omaa vaikutusvaltaansa lisätäkseen. Levits viittasi ranskalaisen filosofin Jean-François Lyotardin totuuden käsitteeseen, jonka mukaan nykyiset sosiaaliset olosuhteet törmäävät tieteen kanssa ja luovat tilanteen, jossa "jokaisella on omat totuutensa".

Pekka Haavisto, Suomen entinen ulkoministeri, käsittelee Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) 50-vuotista taivalta ja totesi, että Venäjän hyökkäyssota on vaurioittanut nykyisiä yhteistyömekanismeja. Hän nosti esiin myös Euroopan ja Afrikan suhteet ja pohti, mitä Eurooppa voisi tarjota Afrikalle suhteessa sääntöpohjaiseen demokratiaan ja talouskasvuun.

Jarosław Wałęsa (Puola) painotti poliitikkojen vastuuta kuunnella kansaa ja puolustaa demokratiaa disinformaatiota vastaan. Euroopan parlamentin edustaja Lukas Mandl toi esiin "demografisen talven" ja sen vaikutukset Euroopan väestön vähenemiseen, mikä tuo mukanaan maahanmuuton tarpeen. Wałęsa vaati, että maahanmuuttajat oppisivat kielen ja kulttuurin sekä sisäistäisivät demokratian perusteet, jotta he voisivat integroitua yhteiskuntaan. Viron entinen presidentti (2006–2016) Toomas Hendrik Ilves ja Liettuan entinen ulkoministeri Gabrielius Landsbergis (2020–2024) esittelivät Itämeren valtioiden neuvoston tulevaisuusraportin, joka käsittelee Itämeri-yhteistyön kehitystä aikana, jolloin poliittinen tilanne aiheuttaa vastakkainasettelua Venäjän ja muiden Itämeren maiden välille.

Perinteisenä osana Itämeri-konferensseja käydään vuoropuhelua nuorten edustajien kanssa. Tom Matzen, BSPYF-nuorisofoorumin edustaja Saksasta painotti, että demokratiaa tulee puolustaa päivittäin. Defend Democracy -järjestön toimitusjohtaja Alice Stollmeyer pohti, onko Yhdysvallat enää Euroopan liittolainen, ja kysyi, onko valta siirtynyt niille, jotka hallitsevat algoritmeja. Konferenssissa käsiteltiin myös yksityisyyden suojan, digitalisaation ja yhteiskunnallisen polarisaation kysymyksiä.

Itämeri-parlamentaarikot ja nuorten edustajat totesivat, että EU:lla on vakavia haasteita vastata nykypäivän vaatimuksiin ja että demokratiaa on suojeltava – ei vain kovilla turvallisuustoimilla, vaan myös varmistamalla, että perusarvot ovat riittävän vahvoja ja rahoitettuja. Tukholman yliopiston filosofian professori Åsa Wikforss puhui syvenevästä autokratisaatiosta; monessa maassa on käytössä ”Unkarin malli”, jossa ihmiset käyvät äänestämässä, mutta perusoikeudet ovat joko uhattuina, puuttuvat tai ovat häviämässä pikkuhiljaa. Miksi ihmiset äänestävät demokratiaa vastaan? Yksiselitteistä syytä tähän ei ole, vaan asiaan vaikuttanevat maahanmuutto, talous ja ”poliittisesti polarisoitunut luottamus”, jossa kaikki luottavat siihen, mihin haluavat uskoa. Aikamme uusina portinvartijoina toimivat algoritmit, jotka päättävät puolestamme, mikä sisältö on luotettavaa ja mikä ei.

5.2. Pysyvä komitea

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin pysyvä komitea kokoontui vuoden 2025 aikana neljästi käsitellä ajankohtaisia haasteita ja alueen tulevaisuuden näkymiä. Brysselissä ja Maarianhaminassa keskusteltiin muun muassa Euroopan turvallisuuspolitiikasta, ympäristönsuojelusta ja parlamentaarisen diplomatian roolista.

Pysyvän komitean kokouksessa Brysselissä 17.2.2025 Euroopan hybridiosaamiskeskuksen verkostojohdaja Jukka Savolainen ja Naton apulaispääsihteeri Jean-Charles Ellermann-Kingombe esittelivät ajankohtaisia kyber- ja hybridiuhkia Euroopan unionille. Komitea keskusteli EU:n ja Naton kumppanuuden

vahvistamisesta sekä häiriönsietokyvyn parantamisesta. Kokouksessa todettiin, että muuttuneessa geopolitisessä tilanteessa kollektiivista turvallisuutta ja poliittista vaikutusvaltaa tulisi vahvistaa myös parlamentaarisen diplomatian avulla. Suomen edustajana kokouksessa oli Itämeri-valtuuskunnan varapuheenjohtaja Mikko Polvinen, jonka mukaan tarvitaan rahoitusinstrumentteja etulinjan valtioiden infrastruktuurin ja elinvoiman kehittämiseksi, jotta voidaan kompensoida Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia ja hallita tulevaisuuden haasteita.

Maarianhaminassa 17.6.2025 pidetyn kokouksen yhteydessä komitea valmisti 34. Itämeri-konferenssia, joka pidettiin elokuussa. Kokouksessa käsiteltiin konferenssin ohjelmaa, erityisesti sukupolvien välistä dialogia Itämeren parlamentaarisen nuorisofoorumin (BSPYF) kanssa. Keskusteltiin myös konferenssin päätöslauselmasta ja julkilausumasta, joita toivottiin tiiviiksi ja keskittyväksi. Ruotsi esitti toivomuksen, että istunnoissa varattaisiin enemmän aikaa poliittiselle vuoropuhelulle. Kokouksessa todettiin myös, että Suomen ulkoministeri ei voi osallistua henkilökohtaisesti, vaan lähettää videotervehdyksen.

Kokouksessa hyväksyttiin kolme uutta tarkkailijajäsentä Puolasta: Länsi-Pommerin, Warmia-Masurian ja Pommerin voivodikunnat. Komitea keskusteli myös energiaturvallisuustyöryhmän loppuraportista sekä syksyllä aloittavan kyberturvallisuustyöryhmän toiminnasta. Polvinen tiedusteli pääsihteeri Bodo Bahrilta Singing Heritage Route -kulttuurireitin tukemista, ja pääsihteeri vahvisti, että asiaa voidaan edistää konferenssin päätöslauselmaan lisättävällä kohdalla.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin keskusteluissa käsiteltiin myös ympäristönsuojelua ja kestävästä kehityksestä, erityisesti Itämeren ekologisen tilan parantamista sekä kalakantojen, kuten turskan ja sillin, suojelua. Muita tärkeitä aiheita olivat meriliikenteen turvallisuus, vihreä siirtymä ja kyberturvallisuus. Vuosi 2023 oli Itämeren parlamentaarikkokonferenssille aktiivinen ja merkityksellinen. Kokouksissa käsiteltiin ajankohtaisia geopolittisia haasteita, turvallisuuspolitiikkaa, ympäristönsuojelua ja parlamentaarisen diplomatian roolia. Yhteistyö vahvistui entisestään, ja Itämeren alueen tulevaisuuden haasteisiin varauduttiin tiivistämällä EU:n ja Naton kumppanuutta sekä parantamalla kyberturvallisuutta ja infrastruktuurin kestävyyskykyä.

5.3. Työryhmät

BSPC:n energiaturvallisuustyöryhmä, jonka mandaatti päättyi Maarianhaminan Itämeri-konferenssissa annettavaan loppuraporttiin, piti kokouksensa Tukholmassa, jossa käsiteltiin Itämeren alueen energiaturvallisuuden kehittämistä kestävästä infrastruktuurista, sähköverkkojen ja merenalaisen toiminnan näkökulmasta. Työryhmä vieraili kuninkaallisessa teknillisessä korkeakoulussa, jossa keskusteltiin tulevaisuuden polttoaineista, kuten biopolttoaineista, sähköstä ja vedystä. Erityistä huomiota kiinnitettiin lentoliikenteen verovapauden poistamiseen ja lyhyiden laivareittien sähköistämiseen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Myös merenalaisen geopolitiikan ja teollisuuden laajentumisen vaikutuksia Itämeren liikennejärjestelmiin käsiteltiin, erityisesti merenpinnan alaisen ruoppaamisen ympäristövaikutuksia. Lisäksi esiteltiin sähköverkkojen kehitystä, joka tukee ympäristöystävällisempää ja kestävämpää yhteiskuntaa. Keskusteltiin myös Suomen ja Latvian mahdollisesta yhteiskomiteasta datakeskusten ja energian varastoinnin kehittämiseksi.

Ruotsin maanpuolustusakatemian asiantuntijat toivat esiin haasteet merenalaisen toiminnan valvonnassa ja infrastruktuurin turvaamisessa. Kokouksessa korostettiin sektorien välistä vuoropuhelua erityisesti satamista, kaapeleista ja tuulivoimaloista. Lisäksi pohdittiin merenalaisen infrastruktuurin puolustuksen parantamista ja merenpohjassa tapahtuvan toiminnan tiedon jakamista kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden välillä. Ruotsin sähköverkon turvallisuudesta vastaava Svenska kraftnät esitteli

sähkökulutuksen kasvun vaikutuksia ja sen tuomia haasteita. Kokouksen päätavoitteena oli vahvistaa alueellista yhteistyötä ja kehittää strategioita Itämeren alueen energiaturvallisuuden parantamiseksi.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin energiaturvallisuustyöryhmä on huolissaan tiedonkulusta Itämeren merivalvontaviranomaisten välillä. Työryhmän viimeinen kokous, jossa keskityttiin erityisesti loppuraportin viimeistelyyn, pidettiin toukokuussa Tallinnassa. Asiantuntijakuulemisten perusteella työryhmä kaipaa viranomaisilta nopeammin päivittyvää yhteistä tilannekuvaa.

Työryhmän jäsen, eduskunnan Itämeri-valtuuskunnan varapuheenjohtaja Mikko Polvinen (ps) piti yllättävänä, ettei alueen keskeisillä toimijoilla ole kriisin keskellä yhtenäisempää tilannekuvaa ja toimintatapoja. ”Hybridiuhat edellyttävät valtioilta joustavampaa koordinoitua, vanhojen toimintamallien päivittämistä ja kyberpuolustuksen tehostamista tekoälyn mukanaan tuoma murros huomioiden”, Polvinen korostaa. Itämeri-parlamentaarikot vierailivat Tallinnan kokouksensa yhteydessä muun muassa Viron laivaston päätukikohdassa sekä Naton kyberpuolustuksen osaamiskeskuksessa.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssi BSPC antoi elokuussa 2025 mandaatin uudelle kaksivuotiselle työryhmälle kyber- ja tietoresilienssin vahvistamiseksi sekä demokratian edistämiseksi (WG SCIRPD). Työryhmää johtaa virolainen kansanedustaja Meelis Kiili. Ensimmäinen kokous järjestettiin Tallinnassa.

Digitalisaatio, kvanttitekniikka ja tekoäly muuttavat yhteiskuntaa, työntekoa ja turvallisuusympäristöämme nopeasti. Inhimillisen ja strategisen ymmärryksen syventäminen ja päättäjien tietoisuus korostuvat entisestään. Autoritaariset valtiot hyödyntävät teknologiaa sekä kansainvälisen ja kansallisen lainsäädännön porsaanreikiä ja harmaita alueita vaikuttamiseen ja demokratioiden horjuttamiseen, mikä haastaa Itämeren alueen yhteiskuntien resilienssiä ja riippumattomuutta.

Työn tavoitteita ovat disinformaation, kyberuhkien ja ulkomaisen vaikutusvallan torjuminen sekä vaaliturvallisuuden, median vapauden ja kansalaisosallistumisen tukeminen parlamenttienvälisen yhteistyön, tiedonvaihdon ja suositusten avulla.

Väliaikaraportti julkaistaneen Lyypekin Itämeri-konferenssin yhteydessä elo–syyskuussa 2026 ja loppuraportti vuonna 2027. Eduskunnan Itämeri-valtuuskunnasta kokoukseen osallistuivat työryhmän jäsen Pauli Aalto-Setälä (kok) sekä valtuuskunnan sihteeri.

Itämeren alue on erityisen altis kyberuhille. Ennen kokousta työryhmän jäsenet saivat BSPC:n uudelta pääsihteeriltä Jan Diedrichseniltä (Schleswig-Holstein) Euroopan komission demokratian kilpi -hankkeeseen perustuvan toimenpide-ehdotuksen (*policy paper*). Hankkeen tarkoituksena on suojella EU:n demokraattisia prosesseja ja instituutioita venäläisten kyberhyökkäysten ja disinformaatio-operaatioiden kaltaisilta hybridiuhilta. Fokus on neljässä pääalueessa: ulkopuolisen tiedon manipuloinnin torjunta, vaalien eheyden turvaaminen, itsenäisten medioiden suojeleminen ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen. Vaikka hanke pohjautuu EU:n aiempiin säädöksiin, kuten EU:n digipalveluasetukseen (DSA) ja EU:n tekoälyasetukseen (AI Act), se tuo demokratian kiinteämmin osaksi Euroopan turvallisuuspolitiikkaa. BSPC:n on määrä omalta osaltaan edistää täytöntöönpanoa, kerätä alueellista asiantuntemusta ja parhaita käytäntöjä sekä perätä vastuutahoilta toimenpiteitä.

Viro on sähköisten palveluiden edelläkävijä. Vuoden 2007 Pronssisoturi-patsaskiistan jälkeen se on myös yksi merkittävimmistä kyberhyökkäysten kohteista. Työryhmä kuuli kokouksessaan muun muassa Viron kansallisen kyberturvallisuuskeskuksen (RIA) asiantuntijaa kriittisistä digipalveluista ja tietoturvan ylläpidosta vastaavia viranomaisia. Vierailuissa Naton kyberpuolustuksen osaamiskeskukseseen (NATO CCDCOE) ja Tallinnan teknilliseen yliopistoon (TalTech) korostuivat kyberturvallisuuden tutkimuksen, koulutuksen ja käytännön harjoitusten ja operatiivisen toiminnan tärkeys, jotta yhteiskunnat pysyvät resilientteinä kasvavia uhkia vastaan.

Työryhmä oli erityisen kiinnostunut koulutuksesta, jossa keskitytään kyberturvallisuuden johtamiseen ja päätöksentekoon, ja kuuli lisäksi kryptografiasta ja post-quantitietoturvasta, kybertoimintaan liittyvistä harjoituksista, tekoälyyn perustuvasta lokianalyysistä, meriliikenteen kyberturvallisuudesta ja ihmisen roolista päätöksenteossa. Itämeri-parlamentaarikot keskustelivat tarpeesta saada päättäjille syventävää tietoa aiheesta tulevilla kokouksilla. Edustaja Aalto-Setälä korosti, että digi- ja kyberturvallisuuden vahvistamiseksi tarvitaan entistä tiiviimpää lainsäädäntö- ja tiedonvaihtoyhteistyötä, ennakoitukykyä sekä julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä. Työryhmällä tulee olemaan kaiken kaikkiaan 5–6 kokousta, joista seuraavan on määrä käsitellä yhtenäisiä kyberturvallisuusstandardeja ja rajat ylittävää sääntelyä Puolassa maaliskuussa 2026.

5.4. SUOMEN VALTUUSKUNNAN KOKOUKSET JA TOIMINTA

Valtuuskunta kokoontui kolmesti vuosikertomusvuoden aikana. Tämän lisäksi valtuuskunta tapasi ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan. Sääntömääräisen toiminnan lisäksi valtuuskunnan varapuheenjohtaja Mikko Polvinen osallistui Baltian maiden yleiskokouksen parlamentaarista diplomatiasta käsittelevään kokoukseen.

Helmikuussa varapuheenjohtaja Polvinen antoi valtuuskunnalle selonteon pysyvän komitean opintomatkasta 28.–30.4.2024 Ouluun, Kuhmoon ja Kajaaniin. Matkan teemoja olivat ajankohtainen raja- ja konnaisturvallisuus sekä välineistetty maahanmuutto. Edustaja Aalto-Setälä piti valtuuskunnan toimintaa ja Kuhmon-julkilausumaa ennakoivana esimerkkinä samanmielisten maiden koheesion lujittamisesta ja myötävaikuttamisesta Suomen raja- ja käännyslain EU-tason hyväksyntään. Edustaja Aalto-Setälä raportoi niin ikään Tanskan Helsingørissä 25.–27.8.2024 järjestetystä 33. Itämeri-konferenssista, jossa Suomen valtuuskunta toi esiin Itämeren maiden tiiviimmän yhteistyön, tiedonvaihdon, koordinoinnin ja kriisivalmiuden tarpeen erityisesti niin sanotun Itämeren varjolaivaston toiminnan ennakoinnissa ja seurannassa.

Kesäkuussa valtuuskunta kuuli Aalto-yliopiston tekoälyasiantuntija ja väitöskirjatutkija Anna-Riikka Smolanderia Euroopan uudesta datainfrastruktuurista. Nyky-yhteiskunnan riippuvuus datavirroista ja -infrastruktuurista on verrattavissa veden tai sähkön merkitykseen – data on modernin yhteiskunnan elinehto. Sen sijainnilla on keskeinen merkitys: mitä arkaluontoisempaa data on, sitä suurempi on sen arvo ja samalla houkuttelevuus väärinkäytöksille. Keskeisiä uhkia ovat hybridihyökkäykset, jotka kohdistuvat joko konkreettiseen infrastruktuuriin tai datan saatavuuteen, sekä vakoilu ja kiristys. Lisäksi riippuvuus ulkomaisesta teknologiasta lisää haavoittuvuuksia. Perinteiset infrastruktuuriin kohdistuvat uhat näkyvät myös digitaalisessa ympäristössä. Esimerkiksi tekoälyn “myrkytys” – väärän tiedon syöttäminen opetusdataan – voi aiheuttaa vakavia seurauksia muun muassa lääketieteellisessä diagnostiikassa tai automisissa järjestelmissä. Eurooppalainen yhteistyö tarjoaa mahdollisuuden murtaa USA:n ja Kiinan digitaalinen valta-asema (“digikolonialismi”). Erityisesti Itämeren ja Pohjoismaiden alueella tavoitteena tulisi olla siirtyminen ulkomaisten palveluntarjoajien käyttäjistä omien arvoketjujen tuottajiksi. Pohjoismailla on käytössään korkealaatuista dataa esimerkiksi puheen ja lääketieteen aloilta, jota ei vastaavassa määrin löydy muualta. Keskustelussa valtuuskunnan kanssa nousi esille, että toimitusketjujen hallinta voi edesauttaa digitaalisen turvallisuuden varmistamista. Halvimman tarjoajan valinta kilpailutuksissa voi tuoda merkittäviä kansallisia turvallisuusriskejä, erityisesti jos toimittajat ovat maista, kuten Kiina, Iran, Pakistan tai Venäjä. Datalähtöisen infrastruktuurin kilpailutusta on syytä säädellä lainsäädännöllisesti: toimitusketjujen läpinäkyvyys on varmistettava ja luotettavien kumppaneiden teknologioita on suosittava.

Itämeren parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta tapasi toukokuussa ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskisen. Tapaamisessa keskusteltiin ajankohtaisista turvallisuuskysymyksistä, kuten hybridivaikuttamisesta, Venäjän varjolaivaston roolista ja alueellisesta yhteistyöstä. Puheenjohtaja Eveliina Heinäluoma korosti ympäristönsuojelun tärkeyttä Itämeren alueella, erityisesti meneillään olevan Ahvenanmaan puheenjohtajuuskauden alla. Koskinen puolestaan painotti tarvetta syventää yhteyksiä puolustus- ja ulkoministeriöihin sekä etsiä synergioita asiantuntijakuulemisissa. Valtuuskunnan varapuheenjohtaja Mikko Polvinen totesi turvallisuusosaamisen arvostuksen kasvaneen ja painotti konkreettisten toimenpiteiden tarvetta Itämeren ympäristön tilan parantamiseksi.

Baltian maiden 9.5.2025 järjestämä Borders of Diplomacy and Diplomacy Beyond Borders -konferenssi käsitteli parlamentaarisen diplomatian roolia ja sen hyödyntämättömiä mahdollisuuksia kansainvälisessä ympäristössä. Konferenssissa korostettiin, että pienet valtiot voivat hyödyntää parlamentaarista diplomatiata erityisesti turvallisuusuhkien ja säästöpainneiden keskellä. Diplomatian eri osa-alueilla voidaan ehkäistä globaaleja kriisejä tai edesauttaa niiden ratkaisemista, mutta konferenssissa ei saatu luotua selkeää yhteistä linjaa siitä, kuinka tämä tulisi tehdä. Konferenssissa puhunut professori Zlatko Šabič nosti esiin parlamentaarisen diplomatian heikkouksia, kuten kyvyttömyyden puolustaa arvoja systemaattisesti ja tavoittaa kansalaisia informaatiotulvassa. Konferenssissa parlamentaarinen diplomatia määriteltiin kattokäsitteeksi, joka sisältää reagoitokyvyn, puhevallan käytön, vaikuttamisen ja henkilöityneen toiminnan. Lisäksi keskusteltiin Baltian maiden tiivistä yhteistyöstä, joka on ollut elintärkeää alueen puolustuksen ja infrastruktuurien yhdistämiseksi. Alueellisten parlamentaaristen järjestöjen osallistuminen korosti EU:n yhtenäisyyttä sekä solidaarisuutta Ukrainaa ja Valko-Venäjää kohtaan. Suomesta konferenssiin osallistuivat Mikko Polvinen (ps) ja Suomen Riian-suurlähettiläs Anne Saloranta.

6. VÄLIMEREN UNIONIN PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN SUOMEN VALTUUSKUNNAN TOIMINTA

Välimeren parlamentaarinen edustajakokous on Välimeren unionin (Union for Mediterranean) parlamentaarinen ulottuvuus. Se tarjoaa mahdollisuuden monenväliseen yhteistyöhön EU:n ja sen eteläisten Välimeren kumppanimaiden vaaleilla valittujen edustajien kesken. Aiheet liittyvät alueen geopolitiikkaan, talouteen, kulttuuriin ja tasa-arvoon. Edustajakokouksella on 280 jäsentä.

Kertomusvuonna valtuuskunta kokoontui kolme kertaa. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla Espanja toimi puheenjohtajana. Granadassa järjestettiin 2.–4.4.2025 konferenssi “Forum on the Future of the Mediterranean on occasion of the Spanish Presidency of the Parliamentary Assembly of the Union for the Mediterranean”. Konferenssiin osallistui valtuuskunnan jäsen, edustaja Susanne Päivärinta (kok). Konferenssissa annettiin yhteinen julkilausuma, jonka keskiössä olivat nuoret ja alueen turvallisuus. Puheenvuorossaan edustaja Päivärinta korosti, että sekä Etelä että Pohjois-Eurooppa kärsivät tällä hetkellä sodasta. Pohjoisessa on pitkät perinteet rauhanneuvotteluista, ja sodilla on myös valtavia taloudellisia vaikutuksia, jotka heikentävät Eurooppaa – näihin tulee etsiä yhdessä ratkaisuja.

Vuoden 2025 yleiskokous järjestettiin puheenjohtajamaassa Espanjassa 26.–27.6.2025. Suomesta kokoukseen osallistuivat Suomen valtuuskunnan jäsen Saku Nikkanen ja valtuuskunnan sihteeri, eduskunnan kansainvälisen osaston kansainvälisten suhteiden asiantuntija Venja Henningsen. Yleiskokouksen alaisten komiteoiden kokoukset pidettiin ensimmäisenä kokouspäivänä. Edustaja Nikkanen osallistui energiakomitean kokoukseen (Committee on Energy, Environment and Water).

Täysistunto kokoontui kahtena päivänä. Puhetta johtivat Espanjan parlamentin puhemies ja Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtaja Francina Armengol. Euroopan parlamentin varapuhemies, italialainen Pina Picierno piti voimakkaan aloituspuheenvuoron, jossa hän totesi, että

monet ongelmat, jotka tunnistettiin 30 vuotta sitten, ovat ratkaisemattomia edelleen: tarvitsemme uuden horisontin, Lähi-idän alue on ajautumassa lakkotilanteeseen, josta on vaikea löytää ulospääsyä, ja Gazan traaginen tilanne vaatii päättäväistä ja nopeaa toimintaa.

Kunkin komitean puheenjohtaja esitteli vuorollaan komiteoiden päätelmäluonnokset, jotka oli käsitelty komiteoissa erikseen ja hyväksytty konsensuksella. Tämän jälkeen keskustelu avattiin kaikille yleiskokouksen jäsenille. Poliittisen komitean osuus keskittyi tulitaukoon Gazassa, sen saavuttamisen tärkeyteen, ja vaaralliseen eskalaatioon alueella. Eräs puhuja totesi, että pitää vaihtaa asennetta ja ihmiset pitää saada taas politiikan keskiöön. Italian edustaja totesi, että ongelmana on, että jatkuessaan tämä tilanne edistää ääriiliikkeiden kehittymistä: kun ihmisiltä evätään pääsy perustarpeisiin, viha kasvaa.

Taloukskomitean päätelmienkeskiöön nousivat alueellinen solidaarisuus ja se, että on yritetty puhua maahanmuutosta holistisesta perspektiivistä. Tärkeää olisi saada reilu taakanjako sekä turvakäytävät evakointeihin. Turkin edustajainhuoneen jäsen Samil Ayrim totesi esittelynsä lopuksi, että muuttoliike on itse asiassa muokannut alueen identiteettiä kautta aikojen ja mikään maa ei voi yksin hoitaa muuttoliikettä. Ongelmakeskittyneen ajattelun sijaan tulisi ajatella, että muuttoliike on mahdollisuus – ja kaikkien hallintojen on tehtävä yhteistyötä. Kansalaisyhteiskuntapäätelmäosuuden esitteli Mohammed Zidouh, joka totesi, että on tärkeää rakentaa siltoja, vesivoimaenergiaan pitää panostaa ja uusiutuvaa energiaa pitää lisätä.

Naisten oikeudet -komitean puheenjohtaja Simona Petrucci painotti, että naisten oikeudet liittyvät kiinteästi myös miehiin. Naisten pieni osuus STEM-aloilla (tekniikka ja luonnontieteet) ei ole eduksi kenellekään. Naiset opiskelevat kyllä alaa, mutta eivät saa töitä tai hakeudu töihin näille aloille. Päätelmissä ehdotetaan erityistä ohjelmaa, jossa naisten työllistymistä STEM-aloille edistettäisiin.

Energiakomitean puheenjohtaja Eduardo Teixeira esitteli energiakomitean suositusluonnoksen. Esille nousivat vesiongelmat, energiaköyhyys, hauraat ekosysteemit ja maanalaisen makean veden ehtyminen. Lisäksi on kehitettävä kestävää infrastruktuuria ja kiertotalouden tulisi olla kaiken energiapolitiikan keskiössä.

Käytiin vilkasta keskustelua Israelin ja Hamasin konfliktista. Puhujista kuului turhautuminen tilanteeseen, ja useaan otteeseen todettiin, että paljon puhetta ja vähän tekoja. Monet myös korostivat, että ainoa ratkaisu on kahden valtion malli.

Yleiskeskustelussa Maltaan Angelo Farrugia painotti ihmisoikeusaspektia kaikissa politiikoissa. Nuoret on pidettävä mukana päätöksenteossa, ja yksi akuuteista tulevaisuuden haasteista on vesikriisi ja puhtaan juomaveden riittävyys.

Keskustelussa toistuivat akuuttiin Gazan konfliktiin liittyvät aspektit. Eräs edustaja totesi: ”Vaikka emme olekaan kaikista asioista samaa mieltä, voimme kuitenkin keskustella asioista. ’Islamilainen terrorismi’ ei ole myöskään oikea termi – terrorismilla ei ole uskontoa, on vain terrorismia.”

Suomen edustaja kokouksessa, edustaja Saku Nikkanen käytti puheenvuoron, jossa hän totesi, että Pohjois-Euroopalla on monia yhteisiä haasteita Etelän kanssa. Molemmilla alueilla käydään sotaa. Venäjän laiton sota Ukrainaa vastaan on kestänyt pitkään. Se on aiheuttanut käsittämätöntä kärsimystä, ihmisten menetyksiä mutta myös ympäristövahinkoja, ja sama pätee Gazaan. Nämä sodat eivät ole vain humanitaarisia kriisejä, vaan ne vaikuttavat myös pysyvästi ympäristöön ja siten kaikkiin elämän osa-alueisiin. Meidän on tärkeää vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, koska energialähteet kytkeytyvät suoraan kovaan turvallisuuteen ja sodanrahoituskysymyksiin. Edustaja Nikkanen oli huolissaan

Israelin ja Iranin jännitteistä ja eskalaation vaarasta. Myös varjolaivastojen liikkuminen Euroopan merialueilla on vakava huolenaihe.

Nuorten edustajat saivat käyttää yleiskeskustelun loppuksi useita puheenvuoroja. Eräs heistä totesi, että Tunisia ei ole kokouksessa edustettuna, ja se kertoo paljon: Tunisian siviiliyhteiskunnan tila on heikentynyt viime vuosina huomattavasti. Toinen nuorisoedustaja taas totesi, että kouluissa tulisi opettaa seksuaalikasvatusta, jonka keskiössä on molempien osapuolten suostumus. Kokouksen päätteeksi hyväksyttiin julkilausuma.

Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen seuraava puheenjohtajamaa Egypti käytti avauspaneelin viimeisen puheenvuoron. Egyptin edustajainhuoneen varapuhemies Mohamed M. Abou El Enein toivotti osallistujat tervetulleeksi Egyptiin syksyllä, erityisesti tutustumaan syksyllä avattavaan uuteen Egyptin historian museoon (the Grand Egyptian Museum, GEM).

7. EDUSKUNNASSA TOIMIVIEN KANSAINVÄLISTEN YHTEISTYÖVERKOSTOJEN TOIMINTA

7.1. Eduskunnan ihmisoikeusverkoston toiminta

Eduskunnan ihmisoikeusverkosto on perustettu vuonna 1991. Se kokoaa yhteen ihmisoikeuksista kiinnostuneita kansanedustajia ja pyrkii lisäämään ihmisoikeuskysymyksistä käytävää keskustelua eduskunnassa muun muassa järjestämällä keskustelutilaisuuksia ja seminaareja. Verkosto tarjoaa kansanedustajille mahdollisuuden saada ajankohtaista tietoa ja toimia yhdessä ihmisoikeuksien edistämiseksi. Kansalaisyhteiskunnan ja kansanedustajien välinen yhteydenpito ja yhteistyö on tärkeässä roolissa ihmisoikeusverkoston toiminnassa. Kansanedustaja Inka Hopsu (vihr) jatkoi ihmisoikeusverkoston puheenjohtajana myös vuonna 2025, ja edustaja Veronika Honkasalo (vas) jatkoi varapuheenjohtajana. Toinen varapuheenjohtaja, edustaja Pinja Perholehto (sd) jatkoi tehtävässä 10.10.2025 saakka, jolloin hänen tilalleen varapuheenjohtajaksi valittiin edustaja Helena Marttila (sd).

Ihmisoikeuksien näkökulmasta kehitys vuonna 2025 oli poikkeuksellisen synkkää. Huoli kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tilasta ja lisääntyvästä välinpitämättömyydestä ihmisoikeuksia kohtaan nousi esille useissa vuoden aikana järjestetyissä tilaisuuksissa, muun muassa keskustelussa Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) puheenjohtaja Mirjana Spoljaric Eggerin kanssa sekä Unicefin kanssa järjestetyssä Sudanin humanitaarista kriisiä käsittelevässä kuulemistilaisuudessa. Kesäkuussa ihmisoikeusverkoston puheenjohtajiston aloitteesta julkaistiin Gazan tilannetta koskeva kansanedustajien vetoamus Suomen hallitukselle. Verkosto tapasi vuoden aikana useita kansalaisaktivistiryhmiä, joita kuultiin muun muassa Falun Gongin harjoittajiin kohdistuvista vainoista, Syyrian druusivähemmistön tilanteesta sekä Afganistanin naisten ja tyttöjen tilanteesta. Kotimaan ihmisoikeusteemoista verkostossa käsiteltiin eheytyshoitojen kieltämistä, pakottavan kontrollin kriminalisointia ja vähemmistöihin kuuluvien ikääntyneiden oikeuksien toteutumista.

7.2. Eduskunnan rauhanvälitysverkoston toiminta

Eduskunnan rauhanvälitysverkosto vahvistaa kansanedustajien rauhanvälitykseen liittyvää osaamista ja verkostoja sekä edistää kansanedustajien rauhanvälitystyön ja sitä tukevan työn näkyvyyttä. Vuonna 2018 perustettu verkosto toimii yhteistyössä rauhanvälitystä harjoittavien kotimaisten ja kansainvälisten

tahojen kanssa. Kertomusvuonna eduskunnan rauhanvälitysverkoston puheenjohtajana toimi edustaja Eva Biaudet (r) ja varapuheenjohtajana edustaja Johannes Koskinen (sd).

Rauhanvälitysverkosto tapasi 5.5.2025 Tiibetin rauhantyön asiantuntijaa Michael C. van Walt van Praagia, joka on toiminut 1970-luvulta alkaen Tiibetin pakolaishallituksen neuvonantajana. Keskustelussa käsiteltiin Tiibetin rauhantyön historiaa, nykytilaa ja yhteistyömahdollisuuksia.

Puheenjohtaja Biaudet ja varapuheenjohtaja Koskinen, Demo Finlandin kansainvälisten kumppanijärjestöjen johtajat muun muassa Keniasta, Mosambikista ja Etiopiasta sekä Demo Finlandin hallitus tapasivat 17.9. eduskunnassa. Keskustelussa käsiteltiin demokratiakehityksen tilaa edellä mainituissa maissa sekä poliittisten puolueiden ja demokraattisten instituutioiden roolia rauhanprosessissa. Aikaisemmin samana päivänä juhlistettiin Pikkuparlamentin auditoriossa maailman demokratiapäivää ja Demo Finlandin 20-vuotista historiaa.

Puheenjohtaja Biaudet, varapuheenjohtaja Koskinen ja verkoston jäsen Kimmo Kiljunen vierailivat CMI:llä 11.11.2025 ja saivat varatoimitusjohtaja Hanna Klingeltä ja asiantuntijoilta katsauksen rauhanvälityksen yleiseen tilaan, tiettyjen konfliktien ja rauhanvälitysprosessien tilanteeseen ja järjestön omiin aktiviteetteihin. Lisäksi verkosto keskusteli tiiviimmästä yhteistyöstä järjestön kanssa.

Rauhanvälitys-, ihmisoikeus- ja naisverkostot järjestivät yhdessä CMI:n kanssa Naiset, rauha ja turvallisuus -teemaisen pyöreän pöydän keskustelun eduskunnassa torstaina 3.12. Tilaisuuden pääpuhujiksi oli kutsuttu Tansanian entinen ulkoministeri, nykyisin Afrikan unionin Naiset, rauha ja turvallisuus -komission puheenjohtajan erityisedustajana toimiva suurlähettiläs Liberata Mulamula sekä Afganistanin ensimmäisenä naisvarapuhemiehenä toiminut Fawzia Koofi. Keskusteluun osallistuivat edustajat Eva Biaudet (r), Pekka Haavisto (vihr), Hanna Holopainen (vihr), Inka Hopsu (vihr), Veronika Honkasalo (vas) ja Anne Kalmari (kesk).

Puheenjohtaja Biaudet osallistui 4.12.2025 lounastapaamiseen Dag Hammarskjöld Foundationin johtajan Björn Holmbergin kanssa, joka vieraili Helsingissä CMI:n juhluvuoden kunniaksi. Holmberg kertoi säätiön toiminnasta, ja keskusteluissa hahmoteltiin mahdollisia yhteistyön muotoja tulevaisuudessa.

7.3. Eduskunnan globaaliryhmän toiminta

Eduskunnan globaaliryhmä perustettiin vuonna 2003 jatkamaan aikaisemmin (1998–2003) toimineen globaalietiiikkaryhmän toimintaa. Globaaliryhmä pyrkii edistämään tiedonsaantia ja keskustelua globaaleista kysymyksistä, kuten kansainvälinen kauppa- ja kehityspolitiikka, ilmastonmuutos, maailmantalous, uskonnot ja globaalit valtasuhteet. Globaaliryhmän puheenjohtajan paikkaa ei täytetty, mutta kansanedustajat Inka Hopsu (vihr) ja Kimmo Kiljunen (sd) jatkoivat ryhmän varapuheenjohtajina.

Globaaliryhmä järjesti vuoden aikana kolme yleisötilaisuutta, joissa keskusteltiin Agenda 2030:n toimeenpanon edistymisestä, pakolaisena elävien lasten asemasta ja erityisesti koulutuksen turvaamisesta sekä sääntöperustaisen maailmanjärjestyksen ja kansainvälisen oikeuden tilasta Gazan kansanmurhan valossa. Kaikille keskusteluille yhteistä oli huoli monenkeskisen järjestelmän ja globaalin vastuunkannon heikentymisestä ja taloudellisen nationalismin yleistymisestä. Myös Suomen ulkopoliittisen linjan muutos, erityisesti kehitysyhteistyöhön kohdistuneet merkittävät leikkaukset, puhuttivat globaaliryhmän tilaisuuksissa. Lisäksi globaaliryhmä tapasi marraskuussa Suomessa vierailleen Kansainvälisen siirtolaisjärjestön IOM:n EU- ja Schengen-maiden johtajan Gianluca Roccon, jonka kanssa keskusteltiin muutto liikkeen hallinnoinnista Euroopassa.

7.4. Nuorten kansanedustajien kansainvälisen verkoston toiminta

Nuorten kansanedustajien kansainvälinen verkosto ei kokoontunut vuonna 2025.

LIITE: VALTUUSKUNTIEN JÄSENYTYDET VAALIKAUDELLA 2023–2027

Naton parlamentaarisen yleiskokouksen (Nato PA) Suomen valtuuskunnan jäsenet

Puheenjohtaja Tomi IMMONEN (ps.)
Varapuheenjohtaja Jukka KOPRA (kok.)

Varsinaiset jäsenet Mika KARI (sd.)
Jarno LIMNELL (kok.)
Mikko SAVOLA (kesk.)

Varajäsenet Atte HARJANNE (vihr.)
Harry HARKIMO (liik.)
Mats LÖFSTRÖM (r)
Päivi RÄSÄNEN (kd.)
Jussi SARAMO (vas.)

Parlamenttienvälisen liiton (IPU) Suomen ryhmän johtokunta

Puheenjohtaja Sebastian TYNKKYNNEN (ps)
Varapuheenjohtaja Anne KALMARI (kesk)

Varsinaiset jäsenet Sofia VIKMAN (kok)
Elisa GEBHARD (sd)
Fatim DIARRA (vihr)
Merja KYLLÖNEN (vas)
Mikko OLLIKAINEN (r)
Päivi RÄSÄNEN (kd)

Varajäsenet Markku EESTILÄ (kok)
Johan KVARNSTRÖM (sd)
Sanna ANTIKAINEN (ps)
Antti KURVINEN (kesk)
Saara HYRKKÖ (vihr)
Mai KIVELÄ (vas)
Anders NORRBACK (R)
Peter ÖSTMAN (kd)

Sihteeri kansainvälisten suhteiden asiantuntija Teemu Vuosio

Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Olga OINAS-PANUMA (kesk)
Varapuheenjohtaja	Niina MALM (sd)
Varsinaiset jäsenet	Heikki AUTTO (kok) Sara SEPPÄNEN (ps) Jaana STRANDMAN (ps) Mari-Leena TALVITIE (kok)
	Ei varajäseniä
Sihteeri	kansainvälisten suhteiden asiantuntija Sari Wessman www.arcticparl.org

Aasian ja Euroopan parlamentaarisen kokouksen (ASEP) Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Atte KALEVA (kok)
Varsinaiset jäsenet	Timo HARAUKA (sd) Laura HUHTAMÄKI (ps)
	Ei varajäseniä
Sihteeri	kansainvälisten suhteiden asiantuntija Sari Wessman

Itämeren alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Eveliina HEINÄLUOMA (sd) 12.6.2025 asti, Eeva-Johanna ELORANTA (sd) 3.10.2025 alkaen
Varapuheenjohtaja	Mikko POLVINEN (ps)
Varsinaiset jäsenet	Pauli AALTO-SETÄLÄ (kok) Antti KANGAS (ps) Milla LAHDENPERÄ (kok)
Varajäsenet	Vesa KALLIO (kesk) Mari KAUNISTOLA (kok) Saku NIKKANEN (sd) Onni ROSTILA (ps) Paula WERNING (sd)
Sihteeri	kansainvälisten suhteiden asiantuntija Mika Laaksonen

Välimeren unionin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta

Puheenjohtaja	Pia SILLANPÄÄ (ps)
Varsinaiset jäsenet	Saku NIKKANEN (sd) Susanne PÄIVÄRINTA (kok)
Varajäsenet	Eeva KALLI (kesk) Minna REIJONEN (ps) Tere SAMMALLAHTI (kok)
Sihteeri	kansainvälisten suhteiden asiantuntija Venja Henningsen www.paufm.org

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

